PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo
- Cena 35 lir

Leto XVII. - Št. 262 (5036)

TRST, sobota 4. novembra 1961

Končno rešena dolga kriza v tajništvu OZN

Burmanec U Tant soglasno izvoljen za začasnega glavnega tajnika OZN

Tajniško mesto bo zavzemal do poteka mandata prejšnjega tajnika, t. j. do 10. aprila 1963 - Politični odbor nadaljuje razpravo o jedrskih poizkusih - Tudi ameriška vlada «razume» japonsko zaskrbljenost in tudi ona bo «prisiljena» obnoviti jedrske poizkuse

NEW YORK, 3. — Varnostni svet je danes soglasno sklenil priporočati imenovanje 52-letnega burmanskega diplomata U Tanta za začasnega tajnika OZN. Popoldne se je sestala glavna skupščina, ki je priporočilo soglasno sprejela. U Tant bo ostal začasni tajnik do 10. aprila 1963, ko bi potekel mandat bivšega tajnika Hammarskjoelda.

Resolucijo, ki jo je odobril Varnostni svet, in ki predlaga imenovanje U Tanta, so predložile nestalne članice Cejlon, Liberija in ZAR. Resolucija se glasi: «Varnostni svet je proučil vprašanje imenovanja osebnosti za glavno tajništvo za čas, ki ga je določila skupščina in ki poteče 10. aprila 1963. Priporoča, naj skupščina imenuje U Tanta kot začasnega glavnega tajnika OZN za še nepoteklo razdobje mandata, ki ga je bila prej določila glavna skupščina.»

Pred glasovanjem v Varnostnem svetu je ameriški delegat Stevenson izjavil, da je do imenovanja U Tanta prišlo «na zadovoljiv način za OZN», in je dodal, da je ta dogodek «dober znak za novo razdobje harmonije». V glavni skupščini je predsednik najprej prebral pismo predsednika Varnostnega sveta, v katerem priporoča imenovanje U Tanta. Takoj nato je cejlonski delegat predložil resolucijo, ki sta jo podpisala tudi predstavnika Liberije in ZAR. Glasovanje je bilo tajno in vsi delegati so imenovanje potrdili. Ko je bil sporočen izid, se je razlegel po dvorani velik aplavz.

Takoj po seji Varnostnega sveta je predsednik Valerijan Zorin poslal U Tantu pismo, ki se glasi «V imenu članov Varnostnega sveta imam čast sporočiti vam, da je Varnostni svet na svoji seji 3. novembra 1961 sklenil priporočati glavni skupščini, naj vas izvoli za začasnega glavnega tajnika Združenih narodov za nepoteklo dobo mandata glavnega tajnika, ki jo je svoj čas določila glavna skupščina in ki poteče 10. aprila 1963. To priporočilo je Varnostni svet soglasno odobril. V imenu članov Varnostnega sveta izražam upanje, da boste sprejeli imenovanje in da boste posvetili svoje vrline nalogam tajništva v skladu z listino OZN, če bo glavna skupščina, kakor člani Varnostnega sveta pričakujejo in želijo, nemudoma izvedla to imenovanje v skladu s priporočili Varnostnega sveta.»

Takoj po svoji izvolitvi se je U Tant zahvalil vsem delegatom za izkazano čast in je omenil stališče objektivne nevtralnosti Burme. Poudaril je: «Na svojem novem mestu bom obdržal to stališče objektivnosti. Znano mi je, kako težka je odgovornost, ki jo prevzemam. Razprava v glavni skupščini je že pokazala, da bi mednarodno ozračje lahko težko označili za jasno».

Kar se tiče akcije OZN v Kongu, je U Tant izjavil: «V prvi vrsti bom potreboval podporo brez pridržkov, prijateljsko razumevanje in sodelovanje vseh svojih kolegov.»

Glede reorganizacije tajništva je U Tant izjavil: «Moj namen je povabiti omejeno število oseb, ki so sedaj generalni podtajniki, ali ki bodo na to mesto imenovani, naj bodo moji glavni svetovalci o važnih vprašanjih, ki se tičejo izvrševanja funkcij, ki jih listina OZN poverja glavnemu tajniku. Pri tem pozivu se popolnoma zavedam poglavitne važnosti, da združim najvišjo raven učinkovitosti, sposobnosti in poštenosti ob upoštevanju potrebe po čim širši geografski razdelitvi, kakor predvideva člen 101 listine OZN. Moj namen je, poklicati za svoja svetovalca dr. Ralpha Buncheja in Georgeja Petroviča Arkadjeva.

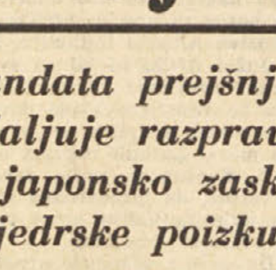

U TANT

Prav tako je moj namen sodelovati s temi kolegi ob tesnem posvetovanju in sodelovanju v duhu medsebojnega razumevanja. Prepričan sem, da bosta hotela sodelovati z mano na enak način. Razume se, da vse te določbe ne prejudicirajo morebitnih organizacijskih sprememb, ki bodo v bodoče eventualno potrebne». Na koncu je U Tant zagotovil, da bo deloval za mir, varnost in napredek sveta.

Prvi, ki je čestital U Tantu,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Codacci Pisanelli obiskal Hruščeva

MOSKVA, 3. — V svojstvu predsednika medparlamentarne unije je demokristjanski poslanec Codacci Pisanelli danes obiskal Hruščeva, ki je med razgovorom ponovno potrdil, da se termin 31. decembra letos za podpis nemške mirovne pogodbe ne sme smatrati za ultimat. «Hočemo ravnati dobro in se nam zato ne mudi,» je dodal predsednik sovjetske vlade.

Codacci Pisanelli je obrazložil Hruščevu resolucijo medparlamentarne unije v Bruslju, ki zadeva naslednjih pet točk: 1. obnovitev pogajanj, da bi ublažili sedanjo mednarodno napetost; 2. vpliv gospodarskih skupnosti na svetovno trgovino; 3. o načinih, kako pomagati zaostalim narodom, da bi dosegli popolno neodvisnost s premaganjem vsakršnega ostanka kolonializma; 4. akcija za mir: načela, ki jih je treba spoštovati v odnosih med državami, okrepitev OZN, dejanska in kontrolirana razorožitev, ukinitev jedrskih poskusov; 5. kontrola parlamentov nad raznimi mednarodnimi organizacijami.

Hruščev je dejal, da ZSSR popolnoma soglaša s temi načeli.

Ko mu je Codacci Pisanelli dejal, da bo po nalogu unije obiskal tudi Kennedyja, Mac Millana in de Gaulla, ga je Hruščev pozval, naj jim sporoči oceno mednarodnega položaja, o čemer je bilo govora na začetku, in naj jim zagotovi, da on dejansko razume pogajanja kot «dobiti koncesije in dati koncesije».

Še nobenih stikov med alžirsko in francosko vlado

Represalije francoske vojske nad prebivalstvom v Alžiriji

Dve sodni ovadbi proti pariški policiji zaradi brutalnosti proti Alžircem - De Gaulle bo 23. novembra govoril izbranim častnikom Poročilo skupine senatorjev o položaju v Alžiriji

TUNIS, 3. — Predstavnik alžirskega ministrstva za informacije je zanikal trditve, da so se že navezali pripravljalni stiki med Francijo in alžirsko vlado in da se bodo pogajanja verjetno konec meseca nadaljevala v Lugrinu.

V Relizanu v Alžiriji, kjer so Francozi včeraj in predvčerajšnjim ubili pet Alžircev, 20 pa jih ranili, med demonstracijami, ki so jih uprizorili Alžirci, je začelo danes 2000 vojakov in žandarjev represalije na vsem tamkajšnjem področju. «Kontrolna operacija», kakor imenujejo svoje represalije Francozi, bo trajala verjetno 48 ur.

V Parizu je policijski prefekt odredil, naj se policijska ura za Alžirce premakne na 22. uro. Hkrati je objavil sporočilo, v katerem pravi, da je treba pripisati mir, ki je vladal včeraj v Parizu, dejstvu, da je «še vedno aretiranih 2500 agitatorjev alžirske osvobodilne vojne». Dalje pravi sporočilo, da je policija v noči od 30. do 31. oktobra aretirala 210 pripadnikov alžirske osvobodilne fronte.

Medtem pa nadaljuje preiskovalni sodnik preiskavo v zvezi z ovadbami dveh Alžircev proti policiji. Mladi Mohamed Badaše je preiskovalnemu sodniku izjavil naslednje: «Prvikrat so me aretirali 13. oktobra pred mojim stanovanjem. Nekateri policaji v uniformi so me odpeljali v gozd Meudon in tam so me hudo pretepli. Ko sem bil izpuščen, sem s pomočjo advokata Ledermana vložil ovadbo zaradi poizkusa umora. Čez nekaj dni so me znova prijeli in me odpeljali v «center za kontrolo» v Vincennes. Zadela me je delna kap in so me morali prepeljati v bolnišnico v Broussaisu.»

Drugo ovadbo je vložil alžirski železničar Idir Šebih, ki stanuje v predmestju Manterre. Izjavil je, da ga je 10. oktobra aretirala patrulja agentov javne varnosti, odpeljali so ga skupno z nekim drugim Alžircem na most Argenteuil. Tu so njegovega tovariša močno udarili in nato ga vrgli v Seino, kjer je utonil. Ko je priznal, da je denarno podpiral alžirsko osvobodilno fronto, so tudi njega pretepli in ga vrgli v Seino. Osvestil se je, ko je padel v mrzlo vodo in uspelo mu je preplavati na breg, kljub temu da so policaji metali nanj kamenje.

Ti dve jasni obtožbi sta poleg drugih dokazanih dejanj povzročili veliko reakcijo med zvezo pariških advokatov, ki je objavila izjavo, v kateri med drugim pravi: «Spričo dejstva, da je ta svet po uradnih informacijah ali po pričanjih za dejanja, ki pomenijo hudo kršitev temeljnih načel, ki jih ima svet dolžnost braniti; da so z aretiranimi manifestanti ravnali na način, ki krši osnovna pravila človečnosti; da so nekatere kaznjence v zaporu Santé, ki niso hoteli premestitve iz enega oddelka v drugi, dokler niso dobili zagotovila, da bodo z njimi ravnali kot s političnimi jetniki, do česar imajo pravico, obiskali pripadniki republikanske garde, oboroženi s palicami in so se nad jetniki brutalno znašali, vlekli jih za lase, metali jih po stopnicah, tako da so se številni onesvestili in da je moralo zdravstveno osebje odrediti njih sprejem v bolnišnico, svet advokatov odločno protestira bodisi proti ukrepom rasne diskriminacije, ki so bili nedav-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Demonstracije v Londonu proti jedrskim poizkusom. Pred sovjetsko poslaništvo so demonstranti postavili steklenice mleka z napisom: «Zastrupljene: nevarnost žarčenja»

Končana pogajanja o zahodnonemški vladi

«Pogodba o koaliciji» postavlja zahtevo za jedrsko oborožitev vseh držav NATO

Razen tega se poudarja nepopustljivost glede Berlina, Vzhodne Nemčije in vzhodne meje

BONN, 3. — Po včerajšnji prekinitvi pogajanj med krščanskimi demokrati in krščanskimi socialci ter liberalci za sestavo koalicijske vlade so se danes nadaljevala pogajanja s posredovanjem predsednika Luebkeja. Popoldne je bil dosežen končni sporazum, ki sta ga odobrili obe parlamentarni skupini.

Sporazum je bil dosežen na kompromisni formuli, ki jo je predlagal predsednik Luebke. Luebke je predlagal naslednje besedilo: «Pogoj in temelj vladnega sodelovanja med krščanskodemokratsko in krščanskosocialno ter liberalno stranko je protokol, ki je bil sestavljen 20. oktobra 1961 in ki ga je liberalni zvezni svet odobril na izrednem sestanku 21. oktobra 1961.» Kompromis pomeni velik uspeh liberalcev.

Na podlagi «pogodbe o koaliciji» bo skušala nova vlada dati pobudo zase in za Zahod glede zahodne politike. Namen bo, doseči, da zahodne države in SZ uredijo nemško vprašanje s pogajanji, ki bodo morala določiti politični in vojaški statut prihodnje združene Nemčije. Pogodba določa, da je združitev Nemčije obvezen smoter nemške politike. Dalje omenja pogodba, da na podlagi ustave ni mogoče: 1. zrahljati ali pretrgati vezi med Berlinom in zvezno republiko; 2. priznati na en ali na drugi način nemško državo, ustanovljeno na ozemlju sovjetskega okupacijskega področja; 3. sprejeti posredno ali neposredno ukrepe od 13. avgusta; 4. sprejeti ureditev obmejnega vprašanja pred mirovno pogodbo s celotno Nemčijo.

Pogodba priporoča novi vladi, naj daje pobudo za politično sodelovanje pri šestih državah skupnega tržišča z ohranitvijo širokega dela suverenosti za vsako državo članico. To stališče ne bo smelo pomeniti odpoved nemških idej o integraciji. Nova vlada bo takoj pripravila načrt zakona o izrednem stanju v Nemčiji.

Pogodba vsebuje 48 točk. Nekatere od teh so: Vojaški službeni rok se mora podaljšati od sedanjih 12 mesecev na 18 mesecev.

— Oborožene sile držav članic NATO morajo biti opremljene z vsem modernim orožjem in tudi s sredstvi za izstreljevanje atomskih naprav.

— Pripraviti bi morali v NATO formulo, zato da evropski člani NATO dobijo pravico soodločenja, kar se tiče nadzorstva nad jedrskimi konicami. Isto bi morali storiti, kar se tiče uporabljanja posebnih čet NATO s posebno opremo.

— Zavezništvo NATO je treba okrepiti s političnim in vojaškim sodelovanjem kakor tudi s povečano integracijo Bundeswehra v NATO na ravni poveljstva.

— Standardizacija orožja NATO.

Pogodba o koaliciji bo trajala štiri leta in v tej dobi se obe strani obvezujeta, da ne bosta sprejeli ponudb o koaliciji od drugih strani. Pogodba ne bo spremenjena, ko bo Adenauer prenehal biti kancler še pred potekom štirih let. Sporna vprašanja med strankami koalicije bodo predložena «koalicijski komisiji». Kancler se bo moral posvetovati s to komisijo, preden bo sprejel širokopotezne politične sklepe. Komisija se bo sestajala vsak ponedeljek.

Pogodba določa dalje naslednje smotre za novo dobo: ohraniti mir, uresničiti tisti del ustave, ki se tiče vzpostavitev nemške enotnosti, utrditev vezi Zahodne Nemčije z Zahodom.

Razen tega bo moral obrambni proračun za prihodnje leto znašati 13.5 milijarde mark s poviškom 2.5 milijarde v primerjavi z letom 1961. Ostala državna lastnina mora biti denacionalizirana. Znižati se mora dohodninski davek.

Pritisk na nevtralne države

HELSINKI, 3. — Finski republiški predsednik Hekkonen se je danes vrnil z letalom iz ZDA v Helsinki. Med diplomatskimi predstavniki, ki so ga čakali na letališču, je bil tudi sovjetski poslanik Zaharov.

Predsednik finske vlade Niettunen je v svoji dobrodošlici med drugim izjavil: «Vračate se v trenutku, ko se mednarodna napetost odraža celo na Finskem in povzroča zaskrbljenost med državljani». Dodal je, da predsednika čakajo sedaj težavne naloge.

Hekkonen bo govoril jutri zvečer po radiu in televiziji. Njegov govor bo oddajala tudi švedska televizija.

Francoska časnikarka Genevieve Tabouis piše v listu «Paris-Jour», da primer Finske kaže, da se začenja zelo resna borba okrog evropskih nevtralnih držav, zlasti proti Švici, Švedski in Avstriji. List piše, da bi hotel Hruščev med drugim prisiliti Švedsko, da opusti svojo nevtralnost, in nadaljuje: «Toda Američani menijo, da bodo lahko pritegnili evropske nevtralne države z organizacijami gospodarskega značaja, v okviru katerih bi jih prisilili, da podpišejo politične obveznosti, kakor n.pr. obveznosti v skupnem tržišču».

Časnikarka omenja poročilo skupine avstrijskih poslovnih ljudi in pravi, da so v teku pogajanja med Dunajem in Washingtonom za sklenitev «klasične» pogodbe o prijateljstvu in trgovini. «Tajni značaj teh pogajanj, dodaja, povzroča veliko nezadovoljstvo in vzbuja sum v dunajskih gospodarskih krogih. Bojijo se, da bodo postavljeni pred izvršeno dejstvo, ker bi z gospodarskega vidika sporazum bil «zavezništvo med konjem in škrjancem». «Razen tega bi taka pogodba omogočila prodiranje v Avstrijo nemških družb, ki bi dozdevno bile ameriške. Avstrija je še vedno zelo občutljiva za senco anšlusa. Toda še bolj. Omenjeno poročilo poudarja, da je Avstrija prva nevtralna država sveta, s katero ZDA pripravljajo tako pogodbo. Do sedaj so take pogodbe sklenile samo z državami, ki so izven kroga nevtralnih in nevezanih držav». Na koncu pravi časnikarka, da se v Avstriji bojijo, da bodo ZDA vztrajale na politični plati pogodbe in da bo to povzročilo krizo med Avstrijo in SZ».

vlada obveščena o vseh podrobnostih bistvenih elementov v dokumentu, ki ga je pripravila komisija šestih.

Na vprašanje, kaj misli o teh predlogih, je predstavnik odgovoril, da je pomočnik zunanjega ministra Heath na seji 10. oktobra v Parizu izjavil, da namerava Velika Britanija sprejeti vsa načela, na katerih temelji rimska pogodba, in biti udeležena pri vseh ustanovah te skupnosti.

V britanskih pooblaščenih krogih pojasnjujejo, da so predlogi šestih vključeni v «delovni dokument», ki ga je pripravila komisija pod predsedstvom francoskega poslanika v Kopenhagnu, in da ne gre za načrt pogodbe ali statuta, ki bi ga pripravila samo francoska vlada.

Dalje poudarjajo v vladnih krogih, da v nasprotju s trditvijo nekaterih časopisov so ti predlogi naleteli na ugoden sprejem pri britanski vladi in da so precej v skladu s tem, kar se glede tega misli v Londonu.

O tem načrtu piše danes francoski golistični list «Combat». List pravi, da bo načrt predložen na pogajanjih v Bruslju, na katerih bodo razpravljali o sprejemu Velike Britanije v skupno tržišče. Načrt je razdeljen na tri dele in ima 18 členov. Uvod govori o smotrih skupine šestih: sodelovanje v zunanji politiki in obrambi, razmah gospodarstva. Načrt predlaga ustanovitev zveze držav, katere uradno ime bo «Zveza».

Drugi del predvideva ustanovitev sveta, ki bi deloval po zgledu sedanjega sveta ministrov skupnega tržišča. Sestajal bi se vsake štiri mesece in ne bi bil naddržavnega značaja. Sklepe bi moral sprejemati soglasno. Če bi se države, ki nasprotujejo nekemu sklepu, vzdržale, ne bi se jih ta sklep v tem primeru tikal. Razen tega se predvideva ustanovitev politične komisije, ki bi bila neke vrste stalno tajništvo, sestavljeno iz visokih funkcionarjev in bi imelo sedež v Parizu. Naloga tajništva bi bila pripravljati sklepe sveta in nadzorovati njih izvajanje. Ustanovili bi tudi posvetovalno skupščino.

Tretji del govori o splošnih določbah. Člen 16 določa «avtomatično revizijo pogodbe tri leta po uveljavitvi», tako da bo sodelovanje med državami članicami bolj učinkovito in v skladu z dogodki. Člen 17 predvideva možnost, da se katera koli država včlani v zvezo. Anglija bi se lahko včlanila, takoj ko bi vstopila v skupno tržišče.

«Combat» pravi, da načrt dokazuje precejšnje koncesije de Gaullu in da je de Gaulle to pot napravil «dva koraka naprej» s predlogom o ustanovitvi skupščine in z določbami člena 16. List trdi, da je načrt predložila Francija, druge države pa so predložile samo note in nobena ni predložila tako popolnega načrta.

Na koncu pravi «Combat», da francoska vlada lahko računa na popolno podporo Nemcev, zlasti kar se tiče drugega dela načrta.

Francoski načrt o Evropi šestih

LONDON, 3. — Predstavnik Foreign Officea je izjavil, da so vlade šestih držav skupnega tržišča sporočile britanski vladi vsebino novih predlogov za okrepitev političnega sodelovanja med člani evropske gospodarske skupnosti. Dodal je, da je bila britanska

Tiskovna konferenca v Beogradu

Kunc: Izražamo resno zaskrbljenost zaradi eksplozije 50-megatonske bombe

Jugoslavija nasprotuje vsem jedrskim poizkusom Sporazum z inž. Matteijem

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 3. — Zastopnik državnega tajništva za zunanje zadeve Drago Kunc je na tiskovni konferenci glede eksplozijo sovjetske 50-megatonske bombe izjavil, da je Jugoslavija ob vsaki priliki nastopila proti jedrskim eksplozijam, ki ogrožajo samo zdravja sedanjih in bodočih generacij, temveč zastrupljajo mednarodne odnose in ustvarjajo nevarno oboroženo tekmo, kar resno ogroža mir na svetu. Jugoslavija zahteva vzpostavitev moratorija vseh poskusov z jedrskim orožjem, je poudaril Kunc in opozoril na sklepe beograjske konference izvenblokovskih držav v zvezi z jedrskimi poskusi. Dosledna na tem stališču je Jugoslavija predložila v OZN skupno z drugimi državami resolucijo in glasovala za resolucijo, da se pošlje sovjetski zvezi poziv, naj ne izvrši eksplozije. «Obžalujemo in izražamo resno zaskrbljenost zaradi obnovitve poskusov, in ker je bila eksplozija 50-megatonske bombe vendarle izvršena», je rekel Kunc.

Kunc je nato izjavil, da je osvobodilna borba alžirskega ljudstva Alžirije za njegovo enotnost, da si pribori svobodo in neodvisnost, posebno poudarjamo značaj manifestacije in konstruktivnega duha začasne alžirske vlade, ki stremi k mirni rešitvi,» je dodal Kunc.

Kunc ni hotel komentirati rezultatov zadnjih volitev v Grčiji, ker je to notranja zadeva Grčije. Izrazil pa je prepričanje, da se bo konstruktivno in prijateljsko sodelovanje z Grčijo nadalje uspešno razvijalo.

Na vprašanje, kakšni so rezultati obiska predsednika italijanskega petrolejskega koncerna ENI Matteija, je Kunc izjavil, da je bil v razgovoru s predsednikom upravnega odbora jugoslovanske investicijske banke dosežen sporazum, po katerem bi ENI dala jugoslovanskim podjetjem kredit v znesku 30 milijonov dolarjev za nabave naprav in opreme za rafinerije nafte, za raziskovanja in vrtanja nafte. Kunc je izrazil prepričanje, da se bo to soglasje tudi uspešno uresničilo.

Kunc je izrazil zaskrbljenost zaradi pritiska na neodvisno Kambodžo in je v zvezi z dogodki v Kongu izjavil, da je OZN dolžna z vsemi razpoložljivimi sredstvi na učinkovit način pomagati kongoški vladi pri odpravljanju secesionizma v Katangi in ostalih tujih vplivov v Kongu.

Na vprašanje, kako ocenjuje napad na Jugoslavijo na XXII. kongresu KP Sovjetske zveze, je Kunc izjavil, da nima kaj dodati k temu, kar je rekel na prejšnji tiskovni konferenci.

B. B.

Nehru odpotoval v ZDA

NOVI DELHI, 3. — Predsednik indijske vlade Nehru je odpotoval danes z letalom v London, kamor bo prispel jutri. Sestal se bo z Mac Millanom. V nedeljo bo odpotoval v Washington, kjer se bo v ponedeljek sestal s Kennedyjem. V ZDA bo ostal devet dni, zatem pa bo odšel na obisk v Mehiko.

Pred odhodom je Nehru izjavil: «Pričakujem mnogo od svojega sestanka s Kennedyjem. Kar se nas tiče, nimamo posebnih vprašanj, ki bi jih morali diskutirati z ZDA. Vendar pa nas zanimajo druga velika vprašanja in ta obisk bo pripomogel, da se bomo med seboj bolje razumeli.»

Nehru je izrekel zadovoljstvo, ker je skupščina OZN sprejela resolucijo šestih o jedrskih poizkusih, in je dodal: «Ta resolucija ni nobena pogodba. Vendar pa je korak k pogodbi, in ta je bistvena, kakor so bistvena jamstva in nadzorstvo.» Na vprašanje, ali je poslal kak oseben poziv Hruščevu z zahtevo, naj ne povzroči eksplozije superbombe, je Nehru odgovoril, da je poslal dva javna poziva Hruščevu, toda nobenega osebnega.

«Apokaliptično ozadje barbarske politike sile»

Sovjetski jedrski poizkusi in polemika med PSI in KPI

Togliatti o pomenu 22. kongresa KP SZ - Avstrijski kancler Gorbach in zunanji minister Kreisky obiskala papeža Janeza XXIII.

RIM, 3. — Ob priliki jutrišnjega državnega praznika je predsednik Gronchi naslovil na oborožene sile proglas, v katerem je med drugim podčrtal, da Italija «teži iskreno k miru in podpira z realistično previdnostjo, toda z iskrenim prepričanjem vsako pobudo, ki teži k vzpostavitvi vzajemnega zaupanja med narodi, ki je potrebno, da bi ustvarili pametne in trajne sporazume, na podlagi vzajemnega spoštovanja in neodtujljivih pravic svobode in pravičnosti.»

Spričo sovjetskih jedrskih eksplozij se je zaostrila polemika med socialisti in komunisti; komunisti, ki so «dedno obremenjeni» in si ne morejo kaj, da ne bi opravičili vsakega, še tako spornega ukrepa sovjetske vlade, so se sicer morali pridružiti splošni obsodbi tudi sovjetskih jedrskih poizkusov, vendar pa jih hkrati opravičujejo, češ da je bila SZ «prisiljena» obnoviti take poskuse, ker da se je mednarodni položaj poslabšal; socialisti pa niso zamudili lepe prilike za podčrtanje neiskrenosti komunistične obsodbe sovjetskih jedrskih eksplozij in popolne jalovosti argumenta, s katerim se skuša opravičiti ravnanje sovjetske vlade (v bistvu pa je to spet «argument» sovjetske vlade, ki ga komunisti le ponavljajo).

A dejstvo je, da se s sovjetskimi jedrskimi eksplozijami mednarodni položaj ni izboljšal, ampak še bolj poslabšal; sedaj se nam obetajo še ameriške in angleške jedrske eksplozije, in tako moremo živeti v sijajni perspektivi, da nas vzhodna in zahodna nasilna blokovska državniška modrost zasuje z radioaktivnostjo, človeštvo pa obdari s postopno degeneracijo bodočih rodov.

Sovjetske jedrske eksplozije bodo tudi prvi argument, s katerim se bo pečala poslanska zbornica prihodnji torek. S tem v zvezi je vrsta interpelacij in vprašanj, ki so jih postavili demokristjani, liberalci, socialdemokrati, socialisti in fašisti; komunisti pa so postavili vprašanje, s katerim sprašujejo vlado, kakšne pobude namerava sprejeti, da bi «pospešila začetek pogajanj o nemškem vprašanju, obnovitev pogajanj za splošno in kontrolirano razorožitev, za prekinitev jedrskih poskusov in za takojšnjo ostvaritev dezatomiziranih pasov v Evropi».

Togliatti in Leonilde Jotti sta se danes vrnila z vlakom iz Moskve, kjer sta bila na 22. kongresu KP SZ. Na postaji v Rimu je prišlo do majhnega incidenta, ko sta dva fašistična mladinca odvrgla petardo in dve jajci, ki pa sta zadeli nekatere policijske agente. Na vprašanje novinarja je Togliatti izjavil, da gre pri 22. kongresu KP SZ «za velik kongres spričo vprašanj, ki jih je obravnaval; diskusij, ki so se vršile, in smatram, da bo imel globok odmev ne le v SZ, ampak tudi v vseh mednarodnih odnosih».

Popoldne se je sestalo tajništvo KPI, kateremu je Togliatti poročal o poteku 22. kongresa KP SZ. Sklenili so sklicati za 9. t.m. centralni odbor in kontrolno komisijo, na katerem bo delegacija poročala o kongresu, nato pa bo sledila diskusija.

Avstrijski kancler Gorbach in zunanji minister Kreisky, v spremstvu ministra za kmetijstvo Hartmanna, sta danes prispela v Rim, da bi se poklonila papežu Janezu XXIII. ob priliki tretje obletnice njegovega ustoličenja in 80-letnice rojstva. Ob 18.30 jih bo papež sprejel v posebno avdijenco.

Jutrišnja številka socialdemokratskega glasila «La Giustizia» prinaša članek, v katerem Saragat izraža upanje, da zahodne velesile ne bodo sledile zgledu SZ in ne bodo obnovile jedrskih poskusov, kakor to zahtevajo njihovi generalštabi. Eksplozijo 50-megatonske bombe označuje Saragat za «apokaliptično ozadje barbarske politike sile». Saragat izraža hkrati upanje, da bodo «demokratične stranke» znale izkoristiti neprijeten položaj, v katerem se zaradi sovjetskih poskusov nahaja KPI, in z uveljavljanjem politike globokih socialnih reform ravnale ne le v interesu delavskega razreda, ampak tudi dokončno utrdile svobodne institucije, pri tem pa še bolj izolirale KPI.

A. P.

Hruščev s skupino udeležencev na XXII. kongresu KP SZ pred spomenikom Karla Marxa

Nadaljevanja

U Tant

(Nadaljevanje s 1. strani)

je bil ameriški delegat Stevenson, ki je prebral poslanico Kennedyja s čestitkami.

V imenu sovjetske delegacije je čestital Valerijan Zorin. Čestital je U Tantu «kot predstavniku miroljubne države in kot izredni osebnosti».

Sledile so čestitke Indije, Japonske, Nepala, Francije, Anglije in številnih drugih delegatov. Zadnji je bil novi burmanski delegat U On Sein, ki je izjavil, da je ponosen za čast, ki je doletela burmanskega državljana. Ob 22.08 se je U Tant vsedel na stolico, ki je od septembra ostala prazna, ko je Hammarskjoeld odpotoval v Kongo. Skupščina je nato zaključila sejo in odložila svoje delo na ponedeljek zvečer.

Novi začasni tajnik U Tant se je rodil leta 1909. Študiral je na univerzi v Rangunu. Zaposlen je bil kot profesor in časnikar; je poročen in ima dva otroka. Ko je Burma dosegla neodvisnost, je bil leta 1948 prvi ravnatelj burmanske radijske službe. Pozneje je bil imenovan za tajnika ministrstva za informacije. Politična kariera U Tanta je tesno povezana s kariero predsednika vlade U Nuja, čigar svetovalec je.

Politični odbor OZN pa je začel danes novo fazo razprave o jedrskih poizkusih po včerajšnji odobritvi poziva na jedrski moratorij. Danes je Varnostni svet začel razpravljati o anglešk-ameriški resoluciji, ki zahteva nujno obnovitev pogajanj za sklenitev pogodbe, ki naj prepove jedrske poizkuse pod učinkovitim mednarodnim nadzorstvom.

Ameriški delegat je dejal, da so ZDA pripravljene sprejeti najširše mednarodno nadzorstvo. Prav tako kakor britanski delegat, je tudi ameriški delegat pozval Sovjetsko zvezo na obnovitev pogajanj in je izrekel željo, naj bi vse države odobrile pogodbo o prepovedi jedrskih poizkusov, ko bo ta sklenjena.

Na zahtevo tunizijskega delegata, ki je zahteval nekaj časa za proučitev resolucije, je bila seja odložena na ponedeljek zjutraj.

TOKIO, 3. — Na tiskovni konferenci, ki jo je imel ameriški državni tajnik Rusk v Hakonu na Japonskem v zvezi z včerajšnjo izjavo Kennedyja o jedrskih poizkusih, izjavil: «Morda bodo morale ZDA obnoviti svoje jedrske poizkuse v atmosferi, ker svet ne bi bil varen, če bi imeli Sovjeti jedrsko premoč.»

Rusk je dodal, da «razume zgodovinske vzroke, zaradi katerih so Japonci še posebno občutljivi za jedrske poizkuse», izrazil pa je upanje, da bo Japonska kot žrtev te strahotne uničevalne sile «razumela položaj ZDA, ki so bile prisiljene obnoviti svoje jedrske poizkuse».

Kakor vidimo, je Rusk uporabil besede, ki jih je uporabil Hruščev v svojem odgovoru na japonski protest. Sicer pa so ZDA in sovjetski blok včeraj skupno glasovali proti jedrskemu moratoriju v političnem odboru OZN.

Zatem je Rusk ponovil, da je edini način za ustavitev poizkusov podpisati pogodbo o učinkovitem nadzorstvu.

Francija

(Nadaljevanje s 1. strani)

no sprejeti, kakor tudi proti surovim dejanjem, katerih žrtev so bili nekateri jetniki v zaporu Santé.»

Državna zveza bivših deportirancev in internirancev odporniškega gibanja je protestirala proti sklepu predsednika pariškega občinskega sveta, ker je prepovedal manifestacijo, na katero je ta zveza povabila svoje pripadnike. Manifestacija je imela biti 9. decembra v Parizu. V znak protesta je federacija sklenila pozvati svoje pristaše, naj iz 9. decembra napravijo «narodni dan borbe za svoje pravice, za svobodo in za mir».

General de Gaulle je pozval generala Masserja, naj za 23. november skliče v Strasburgu nekaj izbranih častnikov vseh stopenj. Ob tej priložnosti jim bo de Gaulle govoril o funkciji poklicnih vojakov v jedrski vojni.

Posebna senatna komisija sestavljena iz štirih parlamentarcev je pripravila poročilo o vojaškem položaju v Alžiriji. Štirje senatorji pravijo, da je «enostranska ustavitev sovražnosti francoske vlade ob začetku pogajanj v Evianu imela porazne učinke na moralo čet». Poročilo trdi, da je to povzročilo večje število dezerterjev ter da je okrepilo moč alžirske osvobodilne fronte.

Prav tako trdijo senatorji, da je zmanjšanje števila francoskih vojakov v Alžiriji negativno vplivalo.

Poročilo pravi, da stoji nasproti armadnemu zboru na področju Orana 8.000 mož F LN, ki delujejo na maroškem ozemlju. Ta vojska ima tudi težko orožje. Na vzhodni fronti pa stoji nasproti armadnemu zboru v Costantini 2.600 oboroženih mož FLN ob podpori nadstavbe 6.500 mož. Poročilo trdi, da štejejo sile F LN izven alžirskih meja 15 tisoč 300 mož. Senatorji predlagajo «resne in nujne ukrepe».

Linnerjevo poročilo o položaju v Katangi

NEW YORK, 3. — OZN je objavila danes poročilo, ki vsebuje številne obtožbe proti katanškim oblastem zaradi kršitev sporazuma o premirju. Poročilo poudarja, da delovanje katanških letal pomeni ofenzivno dejanje državljanske vojne. Poročilo je pripravil načelnik za operacije OZN v Kongu dr. Sture Linner, ki poudarja resolucijo Varnostnega sveta od 21. februarja, ki pooblašča OZN, da sprejme vse potrebne ukrepe, da prepreči državljansko vojno v Kongu. Linner pravi, da je opozoril katanške oblasti, da, če ne bodo vsa njihova letala imobilizirana na tleh, bodo sile OZN poskrbele, da se ne bodo več dvignila tista letala, ki delujejo pri ofenzivnih operacijah. Če bo potrebno, bodo letala zasledovali tudi v Katangi. Čombejeva vlada je bila razen tega obveščena, da bodo čete OZN sprejele nadaljnje ukrepe, če se ne bo ozirala na to opozorilo. Ukrepi bi lahko vključevali tudi uničenje letal «z akcijo z zraka proti zemlji». Linner je ponovno opozoril Čombejevo vlado, da mora odstraniti vse tuje vojaške in politične svetovalce, ki so v njegovi službi.

Dalje poudarja poročilo, da je več belgijskih častnikov, ki so v belgijskem konzulatu v Elisabethvillu, sodelovalo pri sovražnosti proti silam OZN. «Neverjetno je, pravi Linner, da ta skupina vrši priznane konzularne posle. Toda do sedaj so ti častniki še vedno na svojih mestih, kljub odločnemu protestu O ZN v Bruslju».

Čombe je imel danes v Ženevi tiskovno konferenco, na kateri je trdil, da je dobil novice iz Elisabethvilla, da so njegove čete ujele v bližini meje nekaj sto vojakov kongoške vojske z vso opremo. Trdil je, da je pripravljen sporazumeti se, toda «ne pod pritiskom». Obtožil je Združene narode, da podpirajo osrednjo vlado, in je dodal, da je sedaj pet tisoč vojakov osrednje vlade prišlo na katanško mejo s pomočjo Združenih narodov. Trdil je dalje, da je osrednja kongoška vlada začela 18. oktobra «močan napad» ter da je obstreljevala obmejne vasi in šele tedaj da je njegovo letalstvo začelo bombardirati. Trdil je, da je osrednja kongoška vlada kriva za začetek sovražnosti, in je dodal, da sporazum, ki ga je sklenil s predstavniki OZN, določa, da vsaka akcija katanškega orožništva proti napadu, «ki bi prišel od zunaj» ne bo veljala za kršitev sporazuma. Čombe trdi, da se je «v duhu katanških pogajalcev ta določba tikala predvsem čet osrednje vlade».

Demonstracije proti ZDA na Japonskem

HAKON, 1. — Danes zjutraj je v Hakonu demonstrirala večja množica pred poslopjem, kjer se je včeraj začela ob navzočnosti ameriškega državnega tajnika Ruska japonsko-ameriška konferenca. Demonstranti so nosili table z napisi, ki pozivajo Ruska, naj se vrne v ZDA. Drugi napisi so bili: «Vojna konferenca v miroljubnem mestu Hakon». Policija je demonstrante razgnala.

Turizem v FLRJ

BEOGRAD, 3. — Jugoslavija je dosegla letos največ deviznih dohodkov od turizma. Po podatkih Narodne banke znaša letošnji dohodek od turizma do konca septembra 4347 milijonov deviznih dinarjev, to je 37 odstotkov več kot v isti dobi lani. Nad četrtino tega zneska so dali turisti iz Zahodne Nemčije. Na drugem mestu so avstrijski turisti z 882 milijoni, na tretjem ameriški s 710 milijoni deviznih dinarjev. Zanimivo je, da so italijanski turisti porabili letos okrog 67 odstotkov tujih deviz več kot lani.

Prihodnji teden zopet opica v vesolju

CAPE CANAVERAL, 3. — Izvedelo se je, da bodo na ameriškem raketnem izstrelišču v Cape Canaveralu prihodnji teden izstrelili z raketo «Atlas» na balistični polet v vesolje tri kg težko opico vrste Rhesus, opremljeno z raznimi instrumenti. Po načrtu bi opica morala v svoji kabini valjaste oblike preleteti 9.600 km s hitrostjo 24 tisoč km na uro in okrog 30 sekund po izstrelitvi pasti na določeni točki v Atlantski ocean. Glavni namen tega poskusa je, dobiti nove podatke o fizičnih reakcijah kozmonavtov.

Zatrjujejo, da nima ta poskus nič skupnega s tistim, ki je predviden že nekaj tednov in ki predvideva izstrelitev šimpanza na krožno pot okrog Zemlje s kabino «Mercury», kateri naj bi potem sledila v neposredni prihodnosti izstrelitev prvega ameriškega astronavta na pot okrog Zemlje.

Opica Rhesus, ki pripada isti vrsti, ki služi za gojitev virusov za cepivo proti otroški paralizi, bo nameščena v kabini na poseben način, ki izključuje uporabo raznih vrvi in cevi. Zunanjost kabine je tako izolirana s posebno snovjo, da se prepreči, oziroma vsaj zmanjša, vsako nevarno trenje na njeni površini.

Včeraj je bil že petič odložen poskusni polet novega raketnega letala «X-15». Letalo bi moralo doseči maksimalno hitrost okrog 6.600 kilometrov na uro. Letalstvo ZDA je sporočilo, da je bil poskus odložen iz tehničnih razlogov.

Zgoraj posledice razdejanja v mestu Belize, kjer je divjal orkan «Hattie», na spodnji sliki pa je razdejan neki bar v Parizu. Najprej so mislili, da gre za političen atentat, potem pa se je izkazalo, da je eksplodiral neki kotel

Nobelova nagrada za mir 1960

Albert Luthuli pojde v Oslo

Južnoafriški notranji minister je izjavo o izdaji dovoljenja za odhod iz države pospremil z obrekovanjem Luthulija in švedske akademije

PRETORIA, 3. — Pred vojno se je zgodilo, da je dobila Nobelovo nagrado oseba, ki se je nahajala v hitlerjevskem koncentracijskem taborišču. Nekaj podobnega se je zgodilo sedaj, ko je bila Nobelova nagrada za mir dodeljena borcu za pravice afriškega ljudstva Albertu Luthuliju, ki v Južni Afriki ni bil na svobodi. Vprašanje je bilo, ali mu bo rasistična vlada dovolila odhod iz države ali pa se bo moral Luthuli nagradi odreči. Končno je prišlo danes obvestilo, da južnoafriška vlada daje Luthuliju potni list, ki velja za deset dni.

Da se je hotela južnoafriška vlada s tem dejanjem samo izogniti napadom, ki bi jih gotovo bila deležna z vseh strani sveta, se jasno vidi iz izjave notranjega ministra senatorja Jana De Klerka. Ta je dejal, da je vlada ugodila prošnji Luthulija za potni list, ker gre za «popolnoma izreden primer».

«Dovoljenje smo izdali, je dostavil De Klerk, kljub temu, da si je vlada povsem na jasnem, da nagrada ni bila podeljena za zasluge, temveč samo s propagandističnim namenom. To pa po mnenju vseh objektivnih oseb jemlje Nobelovi nagradi za mir ves njen ugled.»

Minister je dejal, da se bo moral Luthuli po svojem povratku v Južno Afriko spet vrniti v svoj domači okraj, kamor so ga južnoafriške oblasti konfinirale. Luthuli je tudi prosil, da bi smel v Tanganiko, toda to prošnjo so mu zavrnili.

De Klerk se je v svoji izjavi še nadalje trudil, da bi kratil ugled Luthuliju in švedski akademiji. «Ni mogoče grajati Luthulija, je dejal, da je bil izbran za Nobelovo nagrado za mir 1960, in ker gre za veliko vsoto denarja, ne bi bilo pametno, prikrajšati ga za korist napake, ali pa propagandistične želje organizacije, ki mu je nagrado dodelila».

Južnoafriška vlada je bila v zagati: ali dovoliti Luthuliju, da gre v Oslo in dvigne nagrado, ali pa, da mu pošlje denar nagrade po južnoafriški diplomatski misiji. Minister je dejal, da vlada s tem drugim načinom ni hotela prevzeti odgovornosti, pa se je zato raje odločila za prvo alternativo. Potem je De Klerk še naprej «komentiral» Luthulijevo delo.

«Vsekakor, je dejal, ni mogoče trditi, da je vloga, ki jo je Luthuli imel v Južni Afriki, v korist miru med skupnostmi». Južnoafriška vlada «ne more ne razumeti ne odobriti podelitve te nagrade in je zato mnenja, da si naj zadevna organizacija sama prevzame vso odgovornost».

«V Južni Afriki se je mislilo, da bo Nobelova nagrada za mir podeljena ljudem, ki se zavzemajo za bratstvo med narodi in mir med državami. Luthuli pa je kot vodja neke majhne organizacije med drugim odgovoren za protibritansko gibanje zaradi metod, uporabljenih za uničenje pripadnikov Mau-Mau v Keniji, nadalje za napade proti Franciji v Alžiriji in proti drugim zahodnim državam, ki jih označuje kot «imperialistične in reakcionarne sile». Po mnenju Južnoafriške unije tako ravnanje nima ničesar skupnega z ravnanjem človeka, ki se bori za mir. Vse, kar lahko rečemo o tej nagradi, je to, da gre le še za materialno vprašanje in ne za vprašanje časti».

Večje in bolj cinične hinavščine si ni mogoče misliti, kakor če notranji minister Južne Afrike govori o bratstvu med narodi, saj je vsemu svetu znano, kakšnega bratstva so deležni črnci v njegovi državi.

Nobelov nagrajenec nasprotuje jedrskim poskusom

PASADENA, 3. — Rudolf Moessbauer, eden izmed letošnjih Nobelovih nagrajencev za fiziko, je izjavil, da nasprotuje jedrskim poskusom v atmosferi, ker «se mnogo premalo ve o živečih celicah in o mutacijah».

«Morda — je dodal — ne bomo nikoli povsem poznali učinkov teh poskusov».

knjige ~ gledališče ~ film ~ ples ~ glasba ~ slikarstvo

Francoski godbeniki stavkajo

PARIZ, 3. — *Dirigent Roberto Benzi včeraj zvečer ni mogel dirigirati Verdijevega Requiema v «Salle Pleyel». Francoski nacionalni orkester in vsi orkestri radiotelevizije so namreč proglasili stavko do jutri. Če bo stavka ali ne, se ves dan ni vedelo, ker so se pogajanja nadaljevala. Tako je za 21. uro prišlo mnogo občinstva pred dvorano Pleyel, toda vrata so bila zaprta; v zadnjem trenutku so se namreč godbeniki odločili, da bodo vztrajali pri svojem sklepu o stavki. Stavka je mezdnega značaja. Godbeniki pravijo, da delajo 120-150 ur na mesec ter prejemajo 180.000 lahkih frankov, kar pa je manj, kot je po tarifah določeno; prejemati bi namreč morali po 1000 do 1100 frankov na uro. Nadalje protestirajo proti ekskluzivnosti, ki jim jo nalaga delovna pogodba francoske radiotelevizije. — Koncert, ki je odpadel, bo 10. novembra.*

Umrl je Celestino Celestini slikar, grafik in scenograf

FIRENCE, 3. — *Včeraj je v Firencah umrl slikar, grafik in scenograf prof. Celestino Celestini. Bil je eden izmed najbolj znanih italijanskih grafikov prve polovice tega stoletja. Učitelj mu je bil Fattori. Na umetnostni akademiji v Firencah je ustanovil šolo grafike, ki jo je vodil več desetletij. Znane so njegove velike šipe s slikami italijanskih pokrajin; nahajajo se v največjih zbirkah Evrope in Amerike. Poleg slikarstva in grafike je gojil tudi scenografijo.*

Sele v decembru proces mladih španskih pisateljev

MADRID, 3. — *Proces «mladih španskih pisateljev», ki bi se moral včeraj pričeti v sodni palači v Madridu, je bil po sklepu sodišča odložen na december. Sedem obtožencev, ki se nahajajo na začasni svobodi, se bo moralo zagovarjati pred obtožbo, da so organizirali v Otyju visokošolski kongres mladih pisateljev za obrambo kulturne in univerzitetne svobode v Španiji.*

Smrt slepega humorista Janesa Thurberja

NEW YORK, 3. — *Včeraj je umrl ameriški humorist Janes Thurber. Imel je 66 let in nahajal se je že več tednov v bolnišnici zaradi operacije na možganih. Predstavnik bolnišnice je izjavil, da je Thurber umrl prav zaradi posledic te operacije. Humorist, ki je bil poznan po vsem svetu po svojih komedijah, knjigah in karikaturah, je bil že več let slep. Na eno oko je bil slep že od šestega leta: oslepil ga je s puščico njegov brat, ko sta se igrala Indijance. Potem je bil petkrat operiran tudi na drugem očesu, dokler ni oslepel na obe oči, kar ga pa ni oviralo, da ne bi nadaljeval dela. Pred kratkim je še celo nastopil v gledališču. Poleg drugih del je Thurberju pridobila velik del slave serija vinjet «Vojna med spoloma», kjer so ženske trde in gospodujoče, moški pa popustljivi, tako da jim gospodujejo ženske in veliki psi. Thurber sam pa je imel majhnega psička.*

Poljska razstava v Rimu

RIM, 3. — *S predavanjem prof. Bronislava Schonborna se je danes zvečer v dvorani Barbo v Palazzo Venezia pričela razstava grafičnih del o italijanski renesansi na Poljskem.*

Kratkotrajen zakon med Dalido in Morissom

PARIZ, 3. — *Ni še dolgo od tedaj, ko je prišla v svet vest, da sta se poročila pevka Dalida in Lucien Morisse (eden izmed voditeljev radijske postaje Europe 1). Danes sta se pa zakonca srečala na sodniji za običajni «poskus sprave». Ko pa je sodnik ugotovil, da je pomirjenje nemogoče, je določil, da se prične postopek za razvezo zakona. Ta zakon je trajal nekaj manj kot sedem mesecev. Če bosta Dalida in Morisse tako nadaljevala, si torej lahko privoščita vsako leto nov zakon.*

Moderni slikarji na francoskih znamkah

PARIZ, 3. — *Moderno slikarstvo si očitno osvaja ravnateljstvo francoske pošte. «Marianni» Jeana Cocteauja (znamka za 25 c.) bo sledila serija štirih znamk, na katerih bodo dela slavnih slikarjev. Nove znamke bodo v prodaji od 10. novembra. Na znamkah po 50, 65, 85 c. ter 1 fr. bodo reproducirana dela Braquea (Sla...), Matissa (Modri akti), Cézanna (Kvartopirci) in ...gera de la Fersnaye (14. julij).*

Italijanska odlikovanja perzijskim kulturnikom

TEHERAN, 3. — *Italijanski veleposlanik v Iranu ... A. Giardini je med svečanostjo, kateri je prisostvoval tudi predsednik italijanskega inštituta za Srednji in Daljni vzhod prof. Giuseppe Tucci, izročil tri kolajne za posebne zasluge na področju italijanskega jezika in kulture. Odlikovani so: prof. Siassi, dekan filozofske fakultete na univerzi v Teheranu, prof. Gh..., ravnatelj glasbenega konservatorija v Teheranu, prof. Sehpabodi, ravnatelj inštituta za žive tuje jezike na filozofski fakulteti na univerzi v Teheranu.*

Pred sodiščem polemika o abstraktni in figurativni umetnosti

PARIZ, 3. — *V polemiki med abstraktnimi in figurativnimi umetniki se v Franciji odloča na sodišču. Slikar Lorjou, eden izmed najbolj borbenih zagovornikov figurativne umetnosti, je namreč obtožen, da je žalil in grozil ravnatelju nekega umetnostnega in literarnega tednika, ki se zavzema za abstraktno umetnost. Sicer pa ni prvič, da se Lorjou nahaja pred sodiščem. Pred leti je moralo sodišče odločevati tudi o tožbi istega značaja, ki jo je imel Lorjou zaradi nasprotnika kritika Dori... Pozneje je postal Lorjou spet predmet razgovorov, ko je o abstraktni umetnosti razširil definicijo, ki je postala slavna («Zaradi abstraktnostne umetnosti zdehajo ..., rigajo, opice se od smeha ..., ščancem se od smeha izpahnejo»). Sicer ... Lorjouju ni neugodno, da se na ta način popularizira, ... je za ta proces vsem svojim prijateljem poslal elegantno vabilo z originalnimi ilustracijami.*

Mednarodni knjižni sejem v Beogradu

BEOGRAD, 3. — *Na beograjskem sejmišču so včeraj odprli šesti mednarodni sejem knjig, na katerem je zbrane izdaje okrog 200 založb iz 18 držav. Med razstavljajočimi založbami, ki razstavljajo izven Jugoslavije, so indijske založbe, več uglednih založb iz Anglije in Amerike in institut za italijansko enciklopedijo iz Rima.*

Poleg številnih inozemskih je na sejmu zastopanih tudi 74 jugoslovanskih založniških podjetij, od katerih mnoga razstavljajo najnovejše izdaje del Nobelovega nagrajenca književnika Iva Andrića.

Letošnji jugoslovanski mednarodni sejem knjig je v znaku jubilejnih izdaj posvečenih 20. obletnici vstaje. Ob otvoritvi sejma so bila navzoča člana izvršnega sveta ...venkovski in Brecelj, drugi državni in politični funkcionarji, zastopniki kulturnega in javnega življenja ter diplomatskega zbora v Beogradu.

Včeraj so pokopali žrtve strašnega zločina

Zakonca in 3-letno deklico je ustrelil Giuseppe Rossi

Ali je prišlo do zločina res samo zaradi 30.000 lir, ki jih revni oče ni hotel dati sinu za popravilo motorja · Rossija so prepeljali v sodne zapore v Bresci

BRESCIA, 3. — Grozen zločin v Mezzemi di Tremosine (o njem smo poročali v naši predvčerajšnji številki), katerega nedolžne žrtve so bile tri osebe, oče, mati in triletna hčerka, je bil že včeraj popolnoma pojasnjen. Zverinski morilec ni nihče drug kot 18-letni sin Giuseppe Rossi, ki je sprva hlinil napad, katerega žrtev naj bi bil on sam na samotni cesti v noči, ko se je vračal domov, a je s svojo izpovedjo takoj vzbudil sume preiskovalnih organov in končno po dolgem zasliševanju in pod težo dokazov priznal svoje grozno dejanje.

Mladi morilec Giuseppe Rossi je prebil to noč v karabinjerski vojašnici v Saloju, kjer je je stalno pod osebnim nadzorstvom. Zdi se, da se je večkratni morilec končno vendarle začel zavedati zločina, ki ga je zagrešil. Že danes popoldne bi ga morali za dopolnitev sodne preiskave prepeljati na kraj zločina, vendar je verjetno, da bo tu naknadni sodni ogled sobe, ki je postala grobnica njegove družine, odložen na jutri zaradi popoldanskega pogreba nedolžnih žrtev. Prisotnost morilca bi namreč lahko izzvala reakcijo prebivalstva, ki je že včeraj hotelo ustaviti policijski avto, v katerem je bil Giuseppe Rossi in z njim fizično obračunati.

Danes zvečer je Rossi v spremstvu karabinjerjev zapustil karabinjersko vojašnico v Saloju in prepeljali so ga v sodne zapore v Brescii.

Kaj je privedlo mladeniča do tako groznega dejanja? Zdi se, da je bil vzrok popolnoma brezpomemben ali vsaj neznaten. Fant naj bi po lastni izpovedi dolgoval nekemu mehaniku 30.000 lir za popravilo motorja. Ker denarja ni imel (bil je namreč že nekaj mesecev brezposeln), je izsiljeval očeta, naj mu ga da. Ker pa oče tega ni hotel ali morda tudi ni mogel storiti zaradi očitne revščine, je sin Giuseppe začel gojiti do njega sprva prikrito nato pa vedno očitnejše sovraštvo, vse dokler ni v njem dozorel abnormalen sklep o krvavem obračunu.

V torek, ko je verjetno že skoval svoj nepremišljeni načrt za maščevanje, je okrog 17. ure zapustil dom in se potepal po okolici in raznih gostilnah, čeprav v trenutku zločina ni bil pijan. Ko se je vračal s svojim motorjem, je najprej vstopil v bližini Volpere v neko barako, ki je služila za zatočišče očetu, ko je pasel krave. Giuseppe je vedel, da je v baraki skrita tudi lovska puška, ki je oče ni prijavil. Vzel jo je in se napotil proti domu, stopil v stanovanje in kar v polmraku sprožil v spečega očeta, ki je bil v trenutku mrtev. Verjetno je bil njegov prvotni namen obračunati samo z očetom, toda v tem trenutku že ni imel več v oblasti samega sebe. Iz neposredne bližine je sprožil še v mater in nato še v triletno sestrico.

Giuseppe Rossi v spremstvu agenta

Po zločinu je z motorjem oddirjal znova k že omenjeni baraki, spravil nazaj puško, vrgel motor čez rob ceste se namerno potolkel in potrgal in nato stekel v vas Pregasilo, kjer je simuliral napad.

Po dolgem zasliševanju, med katerim so ga policijski organi celo izpustili na prostost in mu dovolili, da se je šel domov preobleči, je mladi zločinec končno le priznal svoje dejanje in to brez vsakega vidnega kesanja ali razburjenja.

Popoldne pa je bil pogreb treh žrtev mladega Rossija. Pogreba se je udeležilo vse prebivalstvo Tremosine in še mnogo ljudi iz bližnjih vasi.

Potuha fašistom

FIRENCE, 3. — Sodišče je danes oprostilo nekega pleskarja, ki je po zidovih risal nacistične kljukaste križe. Po mnenju sodišča risanje takih križev ni kaznivo dejanje. Sodišču, ki je tako razsodilo, je predsedoval neki dr. Buffoni.

OTTAWA, 3. — Kanadski letalski častnik in strokovnjak za radar Charles Limbrick je izjavil, da so po njegovem mnenju v SZ izdelali sredstvo proti žarkom in ga razdelili prebivalstvu.

Margaret ima sina

LONDON, 3. — Princesa Margaret je danes rodila sinčka. Tako mati kot otrok se dobro počutita. Sin, ki je prvorojenec sestre kraljice Elizabete ter grofa snowdonskega, bivšega fotografa Anthonyja Armstronga Jonesa, je kot peti pretendent na prestol (za tremi otroki Elizabete ter svojo materjo) spodrinil s tega mesta vojvodo glaucesterskega. Blizu porodnice sta se nahajala mož in kraljica mati, medtem ko so o rojstvu takoj obvestili tudi kraljico Elizabeto. Nato so bili obveščeni še ministrski predsednik, nadškof iz Canterburyja ter notranji minister.

Več kot tri sto žrtev orkana v mestu Belize

CHETUMAL (Mehika), 3. — Po še nepotrjenih vesteh radia mesta Kingstone na Jamajki, naj bi orkan «Hattie» povzročil okrog 300 mrtvih v Stann Creeku, pristaniškem mestecu na področju Belize. To mestece s svojimi 11.000 prebivalci naj bi po tej vesti bilo najbolj prizadeto zaradi orkana, ki je divjal v britanskem Hondurasu. Ta vtis so potrdili opazovalci, ki so z letalom preleteli Belize in njegovo okolico. Iz letala je bilo opaziti, da je pristanišče Stann Creek popolnoma razrušeno in da so ostale cele samo tri hiše.

V Belize samem je okrog 50 odstotkov od 31.000 prebivalcev ostalo brez strehe in okrog tri četrtine poslopij je bilo povsem ali delno razrušenih.

Nevarnost pred novimi orkani na tem področju še ni minila. Iz Mexica City javljajo, da se mehiški pacifiški obali približuje nov ciklon «Simon». Prav tako javljajo, da grozi zaradi pomanjkanja zdrave pitne vode, zaradi pomanjkanja zdravil ter zaradi gnijočih trupel živali, ki ležijo na pol zakopane v blatu, po cestah in poljih, nevarnost kužnih epidemij.

Po pripovedovanju nekaterih časnikarjev, ki so se vrnili v Gvatemalo po obisku v mestu Belize, je tam število smrtnih žrtev zaradi orkana naraslo včeraj popoldne že na 340 in bo verjetno še znatno višje, ko bodo odstranili vse ruševine.

Optimizem v borbi proti tuberkulozi?

NEW YORK, 3. — Poročilo zveznega zdravstvenega urada omogoča optimistična predvidevanja o uspehu borbe proti tuberkulozi. Perspektive te borbe v zadnjih letih niso bile vedno enake. Sledila so si izmenično optimistična in pesimistična predvidevanja. Pred dvema letoma so na državni konferenci Združenja za tuberkulozo in Zveznega urada za zdravstvo ugotovili, «da je nadzorstvo nad tuberkulozo v ZDA toliko napredovalo, da je praktično izkoreninjenje bolezni že na vidiku». Toda ta optimistična ugotovitev se žal ni uresničila. Razvoj raznih vrst bacilov tuberkuloze, imunih proti antibiotikom, je privedel do ponovnega povečanja števila obolenj. Približno osem odstotkov novih primerov tuberkuloze, ki so bili zabeleženi v ZDA, je pripisati imunim bacilom, kar pomeni, da je od 6 do 7 milijonov oseb izpostavljenih tuberkulozi zaradi njihovih stikov z bolniki, okuženimi z odpornimi bacili.

Na zadnjem kongresu Mednarodne zveze proti tuberkulozi, ki je bil v Torontu, so znanstveniki poudarili, da ni mogoče govoriti o «nadzorstvu» nad tuberkulozo, dokler ne bo rešen problem imunih bacilov.

Poročilo, ki ga je sedaj objavil Zvezni zdravstveni urad, obljublja rešitev problema imunih bacilov, oziroma vsaj preprečenje njihovega razširjanja. Poročilo pravi, da je s poskusi na več kot 50.000 osebah bilo ugotovljeno, da je dajanje dnevnih doz «isionazida» — v borbi proti tuberkulozi že preizkušenega zdravila — izredno učinkovito kot preventiva proti širjenju bolezni na osebe, ki so v stikih z jetičnimi. Profilaktična vrednost «isionazida» se je pokazala kot pozitivna v 80 odstotkih.

Število smrtnih primerov zaradi tuberkuloze se je od 154 na vsakih 100.000 oseb v letu 1910 zmanjšalo na šest v letu 1960. Profilaksa z «isionazidom» dovoljuje sedaj ponovno upanje, da bo nastopil dan, ko bo tuberkuloza lahko popolnoma izločena iz seznama bolezni.

BONN, 3. — V premogovniku v Recklinghausnu je plaz zasul tri rudarje. Vsi trije so mrtvi.

Žaba v vinski steklenici

MILAN, 3. — 52-letnega delavca Paola Aiellija je včeraj med večerjo v delavski menzi doletelo kaj neprijetno presenečenje. Naročil si je pollitrsko steklenico vina, ki je bila po vseh predpisih zaprta s kovinskim zamaškom. Aielli je že izpraznil dva kozarca, ko pa si je hotel natočiti še tretjega, se je vrat steklenice nenadoma zamašil z nekim predmetom. Aielli je obrnil steklenico proti luči, da bi pogledal zakaj vino noče teči in s presenečenjem je opazil v vratu steklenice majhno žabo. Seveda je o tem takoj obvestil vodstvo menze, ki je poskrbelo, da je primer prišel pred higienski urad.

Aielliju so po zdravniškem pregledu dali neke tablete proti eventualni zastrupitvi, kaj pa bodo naredili z žabo oziroma njenim dobaviteljem s steklenico vred, seveda še ni znano.

Zbežali so pred vulkanom

SOUTHAMPTON, 3. — S čezoceansko ladjo «Tirling Castle» je prispelo danes v Southampton iz Capetowna 262 prebivalcev otoka Tristan da Cunha, ki so morali zapustiti otok zaradi izbruha vulkana, ki je praktično uničil ves otok. Begunci, ki so vedno živeli na tem skoraj popolnoma divjem otoku, so prišli prvič v stik z življenjem in civilizacijo 20. stoletja. Podtajnik za kolonije Hugh Frazer, ki jih je sprejel v pristanišču, jim je dejal: «Storili bomo vse, da boste lahko začeli novo življenje».

EMDEN, 3. — Pomorska radijska postaja v Norddeihu na Spodnjem Saškem je prestregla klice na pomoč z liberijske ladje «Plover». Kapitan ladje sporoča, da se ladja nahaja s pokvarjenim krmilom severno od otoka Juist.

FINSKA JE NENADOMA POSTALA POLITIČNO POMEMBNA

Zunanji videz prijetne idile ne odraža dejanskega stanja

Helsinki - mesto samostojnih mestec - Nastalo je po velikem požaru leta 1808 - Problem stanarin, ki je privedel do 20-dnevne splošne stavke

Finska je te dni nenadoma prišla na prve strani dnevnega tiska. Po sovjetski noti finski vladi so se vsi na svetu nenadoma zavedli da obstaja tam na severu Evrope država, ki ji je ime Finska. Ne bomo se ustavljali ob sovjetski noti, niti od reakciji nanjo v Helsinkih in drugod na svetu, ker je to stvar dnevnih političnih dogodkov, pač pa si bomo skušali ponovno priklicati v spomin nekaj tistih vtisov iz finske prestolnice, ko nas je bila pred meseci pot pripeljala tja daleč v severni kot Evrope.

Prestolnica Finske, Helsinki, je izredno čedno mesto. Predvsem je to mesto zelo čisto, polno cvetja in zelenja, skratka pa tako polno — morja. Ker leži na polotoku, ga morje obdaja s treh strani in če se na mesto ne spoznaš, te pot, kamor se obrneš, že po nekaj minutah privede vsakokrat k morju. Morje, ki obdaja mesto, je sicer polno otočkov in zalivov ter rtov, vendar je najbolj značilno to, da pridejo posamezni rokavi morja dobesedno v središče mesta in finski ribiči se šalijo, da morejo vreči mrežo celo pred palačo predsednika republike. Sicer pa se bo tujec, ki ga pot zanese sem gor, mogel v tem labirintu kanalov in rokavov znajti po tem, da bo na eni strani mesta naletel na obalo, ki je spremenjena v moderno pristanišče, v katerem pristajajo čezoceanske ladje, na drugi strani mesta bo naletel na krasno urejena peščena kopališča, na tretji strani mesta pa je obala morja spremenjena v krasen park. V kolikor bi mu ta možnost orientacije ne zadoščala, se bo prepustil brodarju, ki ga bo v svojem srebrnasto obarvanem motornem čolnu za razmeroma nizko ceno po morski poti seznanil z glavnimi značilnostmi mesta.

Helsinki so razmeroma novo mesto. Nastalo je v 19. stoletju, razvilo pa se je v novi dobi. Finski pravijo deželi jezer in otokov, Finska je znana tudi kot dežela lesa, toda bolj malo je tistih, ki vedo, da je Finska tudi dežela kamenja. Kljub tolikšni obilici kamenja pa so finska mesta dolga stoletja bila zgrajena skoraj izključno iz lesa in pogosti požari so finsko ljudstvo prisilili, da so si svoja mesta stalno obnavljali, tako da so vsa finska mesta več ali manj nova. Zadnji veliki požar je sedanja prestolnica Finske doživela leta 1808, ko je od vsega mesta ostalo nepoškodovanih le 70 hiš. S tem letom pa so Helsinki tudi postali prestolnica Finske. Tedanji ruski cesar Aleksander I. je tedaj ukazal, da se prestolnica Velike kneževine Finske prenese iz Turkua v Helsinke.

S tem datumom je začelo nastajati novo mesto, sedanja finska prestolnica, ki ni več zgrajena v lesu, pač pa v kamnu. Nas, ki smo navajeni na utesnjena strnjena mesta z izredno malo zelenja, nas obisk v Helsinkih preseneti, saj to mesto ni konglomerat zgradb in poslopij, ulic in cest v našem smislu, pač pa velikansko prostranstvo majhnih mestec. Helsinki so namreč sestavljeni iz vrste samostojnih naselij, nekakšnih «satelitskih» mestec ali okrajev, ki so drug od drugega ločeni in tako-rekoč skriti v borovih gozdičih, ki so tudi za finsko prestolnico značilni. Tudi ulic v Helsinkih ne poznajo v našem smislu. Tu namreč ne hiše ob hiši, pač pa hišo ali palačo obdaja vrt oziroma park in vsaka hiša ima kar štiri pročelja. Čeprav sestavlja finsko prestolnico predvsem moderna arhitektura, ni nevarnosti, da bi moderni «železobeton» povzročal dolgočasen, ker na Finskem ni naših značilnih monotonih gladkih in pustih pročelij, pač pa si finski arhitekti pomagajo s keramiko, s katero vsa štiri pročelja vsakega poslopja primerno obložijo in napravijo zanimiva, če ne kar lepa, vsekakor prijetna. Zaradi tega so hiše v Helsinkih zelo zanimive in vsaka posebej, vsaka zase. Sicer pa arhitekte oziroma graditelje več stane, toda ko so Finci pripravljeni na to žrtev, da bi se v svoji sicer ne preveč veseli in živahni deželi ne prepustili monotoniji.

Zelenje, parke in gozdiče smo že omenili. Do konca zadnje vojne je finska prestolnica bila tisto mesto na svetu, ki je imela največ zelenja na prebivalca. To je povsem razumljivo, saj je vsa Finska en sam gozd. Finci smatrajo bor, smreko in brezo kot nekakšne svoje simbole. Za smreko hudomušno pravijo, da je njihov «življenjski les», ker se rodijo v zibelkah iz smrekovega lesa, ker da živijo od dela v smrekovih gozdovih in ker da jih tudi pokopljejo v krstah iz smrekovega lesa, skratka od rojstva do smrti jih spremlja — smreka. Toda ne glede na to, je res, da pride na vsakega meščana od 450 tisoč prebivalcev, kolikor jih šteje finska prestolnica, 25 kvadratnih metrov vrta, parka in gozda. Kljub tolikšnemu «bogastvu zelenja» pa vlada v finski prestolnici tudi zakon, da mora podjetje, ki gradi novo zgradbo, tako drago plačati poškodovano drevo, da se gradbeniku bolj izplača med gradnjo morebitno drevo, ki mu je na poti, obložiti in zaščititi vse do vrha, da bi ga ne poškodoval.

Slika, ki smo jo prikazali, je dokaj idilična in zunanji videz življenja v finski prestolnici ta videz tudi potrjuje, toda zadeva ni tako — enostavna. Rekli smo, da so vse stanovanjske hiše in zgradbe obdane s parki in vrtovi, njih pročelja pa obložena s keramičnimi ploščicami. Toda to stane in komur ni dano, da bi imel svojo lastno streho, hišo, pač pa mora stanovati v tuji hiši, bo to drago plačal. Zato so tudi stanovanja povprečnega Finca razmeroma bolj skromna, kot bogata, vsekakor manjša, kot bi se od sicer visoke ravni finskega človeka dalo pričakovati. Povprečni Finec, delavec ali uradnik, si more privoščiti le dvo, kvečjemu trosobno stanovanje. Ta stanovanja bodo sicer opremljena z ustreznim električnim štedilnikom in hladilnikom in okusnim pohištvom, celo s stenskimi in umetniškimi slikami, mnoga imajo poleg kopalnice tudi tipično finsko sauno, toda zato bo finski delavec ali uradnik — najemnik moral odšteti za najemnino kar polnih 25 odst. svoje plače. Če računamo, da znaša povprečna plača finskega delavca 40 tisoč mark in da mora odšteti 10 tisoč mark za najemnino, je praktično nemogoče, da bi si privoščil lastno stanovanje, ki bi ga stalo 700 tisoč mark, ker jih finski delavec kljub razmeroma visokemu življenjskemu standardu ne zmore.

P. M.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Čas je zlato...

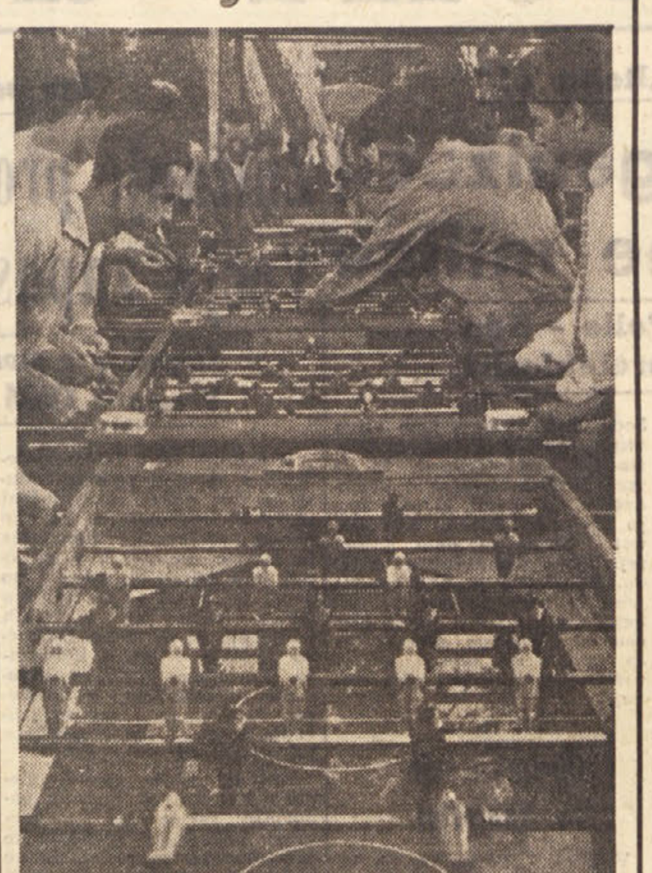

... toda italijanska mladina se se tega očitno ne zaveda...

Kdo naj visi in kdo naj sedi?

Andrej Budal

Ljudje na naši zemlji imajo silnega posla z ljudmi, neprestanega, brezkončnega posla. Teh ljudi je skoraj tri milijarde. Razsejani so na 149 milijonih kvadratnih kilometrov. Med njimi obstoje najraznovrstnejši odnosi, ki se ne prekinejo nikdar niti za milijoninko sekunde.

Ljudi je treba dan za dan, brez odmora in oddiha:

roditi, dojiti, voditi, učiti, vzgojiti, razviti, ljubiti, častiti, slaviti, očrniti, zatajiti, sramotiti, žalostiti, pobiti, zadušiti;

pa tudi: negovati, ravnati, reševati, nagnati, obrekovati, pregnati, opsovati, zasramovati, nadlegovati, izdati, zaklati;

in še: spočeti, podpreti, oskrbeti, vneti, najeti, prezreti, podreti, prekleti, ujeti, izžeti, odreti;

nadalje: vzgajati, navajati, razvajati, zavajati, oplajati, pomlajati, grajati, omajati, izdajati, nasajati;

morda tudi: prinesti, zaplesti, odnesti, zavesti, pretresti, zmesti, izpodnesti, pojesti;

ali pa: podpirati, masirati, operirati, zdresirati, ovirati, prezirati, odirati, zamaskirati, zapirati;

po potrebi: prestreči, obleči, zavleči, vpreči, sleči, zavreči, speči;

včasih: podrezati, zbezati, povezati, natezati, razrezati, pogrezati;

drugič: pozdraviti, popraviti, ozdraviti, nastaviti, odpraviti, zadaviti;

tu in tam: očuvati, naščuvati, osuvati, opljuvati;

razen tega: obvestiti, namestiti, osvestiti, premestiti, naklestiti;

kdaj pa kdaj: označiti, popačiti, zasačiti, razkačiti, potlačiti;

pa tudi: olepotičiti, ustoličiti, odičiti, zakoličiti, osumničiti, pičiti, prelisičiti, napičiti, uničiti;

ter: zabavati, premetavati, otipavati, uspavati, spodkopavati;

ali: prevzemati, najemati, sprejemati, posnemati, prijemati, objemati, izžemati;

dalje: plačati, odvračati, zavračati, obračati, spreobračati.

To so le nekatera dejanja, ki se v njih zrcalijo odnosi med ljudmi. Takih dejanj je še neskončno število. Vsa ta opravila se dnevno vrstijo že stoletja in tisočletja. S tem ljudje omogočajo, da se prebivalstvo po vsem širnem svetu brez konca obnavlja in prenavlja ter nenehno napreduje. Rod za rodom prihaja, se po svoje izživlja in razmahuje, nato izgineva, odmira, zatone. Odmora ni, presledka ni in konca ni.

Včasih so ljudem pomagala božanstva, vile, škrati, povodni možje, besi in mnogo drugih nadnaravnih bitij. A ko so ta bitja opazila, da ljudje ob lastnem napredku sami čisto dobro izhajajo in jih v premnogih spretnostih celo daleč prekašajo, so se začela uvidevno umikati in jih pustila, naj vse sami opravljajo. In oni res vse modro urejajo, na zemlji, pod njo in nad njo.

V raznih dobah je posebno zanimivo tisto poglavje, ki kaže, kako so ljudje sodili zaradi prestopkov in zločinov, kako so te sodbe izvajali in kakšne kazni so določali za krivce. V najstarejših časih so imeli poglavarji, knezi in kralji sodno in izvršilno oblast. Grki in Rimljani so polagali temelje pravoznanstvu. V srednjem veku je ta znanost hirala v okovih praznoverja. Sramota srednjega in delno novega veka se nam zdi danes sežiganje čarovnic. Kako je moralo biti pri srcu nesrečnim obsojenkam, ki so se iz plapolajočih zubljev obupano ozirale na prisotne gledalce in so dobro vedele, da so nedolžne? Anglija je imela že tedaj (1215) «veliko listino svoboščin» kot zametek ustave, ki je služila v novem veku tudi Ameriki za zgled.

V francoski revoluciji so obsodili ljudski sodniki kralja in kraljico na smrt zaradi izdajstva. Napoleon je dal francoski republiki zakonik, ki je postal temelj francoskega sodstva. V 19. stoletju nastaja več in več ustavnih ali delno ustavnih držav. V Rusiji je zrušila carizem šele oktobrska revolucija (1917) v prvi svetovni vojni.

Dolgo je trajalo, da so se kazni ublažile in se je njih krutost zmanjšala. Do danes je človeštvo zelo napredovalo. Zakonodaja mnogih držav ne pozna več smrtne kazni. Moderna znanost je dognala, da so zločinci morda bolj nesrečni bolniki kakor surovi brezsrčneži. Če so brez lastne krivde taki, bi moralo biti dovolj, da ne ogrožajo družbe, ki naj jim nudi možnost ozdravljenja in naj jih ne preganja z grozotami smrtne kazni. Velike zasluge so si na tem področju pridobili italijanski znanstveniki: Pietro Verri z «Opombami o mučenju» (1777), Cesare Beccaria knjigo «O zločinih in kaznih» (1764), antropolog Manteguzza Paolo s spisi iz fiziologije in Cesare Lombroso z delom «Genij in blaznost».

Človeku je čut pravičnosti prirojen, da brani človeško dostojanstvo in svoje pravice, če mu jih kdo krati iz hudobije ali pohlepa. Ta naravna pravičnost živi v rekih in pregovorih: Zob za zob — Kakor ti meni, tako jaz tebi — Kdor seje veter, bo žel vihar — Kdor se ne osveti, se ne posveti — Car je daleč, bog visoko — Pomagaj si sam — Sila kola lomi — Ti mene s krepelom, jaz tebe s kolom — Šilo za ognjilo i.dr. Na takem pojmovanju slonijo zapletki dram in romanov. To pojmovanje se jasno zrcali v raznih verstvih.

Kako globoko je čut pravičnosti zakoreninjen v ljudstvu, mi je bilo dano opazovati med prvo svetovno vojno. Taborili smo po štajerskih vaseh, po kmetskih dvoriščih, skednjih in hlevih. Živeli smo v ozračju neke trajne avstrijske krivičnosti. Zvečer smo se v pogovoru na ležiščih radi znašali nad vojnimi krivci, avstrijskim in nemškim cesarjem ter njunimi svetovalci.

«Jaz bi nemškega Viljema gnal golega skozi šibe, ki bi jih vihteli naši fantje, da bi mu zrasle klobase od udarcev in bi si zapomnil, kdaj nam je vse to nakopal», je zinil suhljat mladenič za velikim vozom.

«Ne, ne,» mu je segel v besedo brkač na tleh pri odpahnjenih skedenjskih vratih. «Takega bi morali zavezati v vrečo in ga počasi spuščati v globoko gnojnico za vrtnim zidom. Počasi, pravim, do ust in brž spet ven. Pa znova — žlonf, do nosa! Visoko v zrak — in naj pove, kako mu je pijača všeč. Tretjič: plisk-plosk do oči! Povedati pa mora, ali dobro vidi. Šele zdaj bi čofnil na dno, da vzplava in se reši».

«Dolgočasna, smraduhasta igra,» je ogorčeno obsojal možakar z debelim vratom in kosmatim licem iz pletenega koša med ročicami voza. «Ta salaboljski nemški vitez zasluži kaj boljšega. Zvezan bi legel s stopali pod rezilo za salamo ali morda pod žago. Zavrtiš ročaj ali sprožiš, in, zig-zag, pada izpod rezila cesarsko meso v rezinah za poljubno rabo, čez gležnje do kolen, po stegnih do popka in više, srce, pljuča, vrat, obraz...».

«Kri, kri! Krvava rihta! Nehajte, vragi!» je vročično opletal nekdo iz kota.

«Zadosti za nocoj. Jutri dalje!» je pomirjal zamolkel moški glas od leve. Take ljudske «rihte» so se večkrat ponavljale in dajale duška sli po maščevanju nad krivci.

Podobno so naši ljudje v drugi svetovni vojni hlepeli po pravičnem kaznovanju zločincev, kakršni so bili Hitler, Mussolini in njihovi krvniki. Prvi se je s samomorom skril pred kaznijo. Drugi je padel v zanko ljudske sodbe, da je ustreljen obvisel navzdol. V Nürnbergu je 1. oktobra 1946 posebno vojaško sodišče razglasilo kazni po 27. členu sodnega pravilnika. Dvanajst krivcev je obviselo na vešalih, trije so obsedeli v dosmrtni ječi, dva v dvajsetletni, eden v petnajstletni in eden v desetletni ječi. Göring, ki bi bil moral viseti, se je sam zastrupil. Bormann je ušel, da mu ni bilo treba na vislice. Trije so bili oproščeni. Premnogi krvniki in številne krvnice so se poskrili. Nekaj so jih pozneje odkrili in obsodili. Eichmann čaka v Jeruzalemu na obsodbo. Mnogo hudih krivcev je ušlo kazni tudi v Italiji.

Največjo pozornost je nedavno vzbudila v svetu sodna razprava zoper tri turške ministre, ki so vsi trije obviseli med nebom in zemljo, ker so kršili novo republiško ustavo. Kazen se je zdela premnogim zelo stroga. Prav pri Turkih taka strogost morda ne preseneča. Njih zgodovina je vsa silno krvava in prepolna najkrutejših hudodelstev. Šele v tem stoletju je združenim naporom evropskih narodov uspelo, da so turške roparje in nasilnike potisnili skoraj vse nazaj v Azijo. Čeprav se je Turčija precej modernizirala, so še vidni ostanki nekdanje krvoločnosti v pojavih kakor ta, da morajo tam kršitelji ustave viseti kot najhujši zločinci.

Kaj pa v Italiji? Kako je v Italiji na tem področju? O tem bi znali Slovenci v Italiji marsikaj povedati. Ti zasledujejo usode nove, napredne italijanske ustave zelo pozorno in zelo od blizu; saj je njihova lastna usoda tesno povezana z usodo ustave same. Ob raznih prilikah so v premnogih vlogah in govorih pojasnjevali, da se v odnosih do Slovencev ustava le prečesto krši.

Najvišje geslo stoletne državne tvorbe na Apeninskem polotoku je bilo glede Slovencev: «Jemati, tlačiti, raznarodovati». Izvajali so ga posvetni in cerkveni oblastniki. Mnogi se ga še držijo. Glede ustave spoštujejo radi stari rek: «Postava je dana; zdaj pride — ukana» («Fatta la legge — trovato l'inganno»). Kaj ti ne pride k slovenskim županom visoka glava in razodene: «Najvažnejši je šestnajsti člen ustave. Po njem se sme kjerkoli naseliti poljubno število Italijanov, tudi na vaši razlaščeni zemlji. Daleč za njim pride ali ne pride šesti člen o posebnih zakonih za Slovence».

Tako je prišlo samo od sebe, da so Slovenci v Italiji boljši branitelji zakonov in ustave kakor mnogi Italijani. Izjema je ena sama: predsednik demokratične republike. Ta vztrajno spodbuja letom za letom uradnike in višje oblastnike, da se morajo vsi členi ustave zmeraj in povsod vestno in pošteno izvajati za vse. Italijane in Slovence. Če bi mogel sedeti on na vseh uradniških in ministrskih stolcih, bi verjetno odpadle takoj vse slovenske pritožbe, ker bi vsi členi ustave že davno veljali tudi zanje.

Če bi kršitelji ustave živeli v Turčiji, bi za svoje zločine prav gotovo viseli in le manjši kršitelji bi morda sedeli. Ker pa živijo v Italiji, domovini dvatisočletne kulture, svobode, demokracije in najplemenitejše človečnosti, se jim ni bati ne vislic ne temnic. Nihče nikogar ne kaznuje. Kršiteljem ob mejah, ki imajo kaj opravka s Slovenci, se množijo zasluge za domovino in na koncu vzornega službovanja jim zablešči na prsih kakšno visoko odlikovanje. Sicer pa tudi Slovenci sami prav nič ne hlepijo po tem, da bi kakšni visoki gospodje zaradi njih viseli ali sedeli. Le to nelepo navado imajo, da trdno pričakujejo in nestrpno zahtevajo isto, kar zahteva republiški predsednik: pošteno izvajanje vseh ustavnih členov tudi zanje.

Iz vsega tega sledi, da je Italija daleč, daleč pred Turčijo in da v njej sploh ni ne takega ozračja ne takih pogojev, da bi moglo od kodkoli vzniknit vprašanje: «Kdo naj visi in kdo naj sedi?»

Nobelovi nagrajenci za kemijo in fiziko

Švedska Akademija znanosti je podelila letošnjo Nobelovo nagrado za kemijo Američanu Melvinu Calvinu, nagrado za fiziko pa istočasno Američanu Robertu Hofstadterju in Nemcu Rudolfu Moessbauerju.

MELVIN CALVIN

se je rodil leta 1911 v San Paolu v Minnesoti. Doktorat iz kemije je položil l. 1935. Dve leti je delal na univerzi v Manchestru, kjer je sodeloval pri «načrtu Manhattan» za zgraditev atomske bombe, trenutno pa poučuje na kalifornijski univerzi. Nagrada mu je bila podeljena za njegova poskusna dela na področju klorofilske fotosinteze. Calvinova in njegovih sodelavcev zasluga je, da je uvedel tehniko «radioaktivnih izotopov» v študij fotosinteze, kar je omogočilo razjasnitev vrste kemično-fizikalnih procesov tako, da danes nismo več daleč od popolne pojasnitve enega na kompleksnejših in najvažnejših prirodnih pojavov. Če bo uspelo proces fotosinteze realizirati na umeten način, bo mogoče rešiti [illegible] problem, ki se postavlja človeštvu, namreč problem njegove prehrane. Calvin je tudi izpopolnil poskus za raziskovanja o meteoritih in odkril [illegible], bistrene elemente kromosomov in torej [illegible]

ROBERT HOFSTADTER

je star 46 let in poučuje na univerzi v Stanfordu. Je član Akademije znanosti. Nagrajen je bil za svoje poskuse o strukturi «nukleonov» t. j. osnovnih celic (protonov in neutronov), ki sestavljajo atomska jedra. Hofstadter in njegovi sodelavci so bistveno prispevali k poznavanju tega, čemur pravijo fiziki «faktor oblike» nukleonov in kar predstavlja velik korak naprej v poznavanju strukture nukleonov, kar je danes eden glavnih problemov jedrske fizike.

RUDOLF MOESSBAUER

je eden najmlajših Nobelovih nagrajencev. Star je šele 32 let in Nobelovo nagrado si je zaslužil z delom, ki ga je začel že med pripravljanjem doktorske teze na tehnološkem inštitutu v Monakovem. V letih 1960 in 1961 je nadaljeval s svojimi raziskovanji kot gost Tehnološkega inštituta v Pasadeni v ZDA. «Učinek», ki nosi njegovo ime, je omogočil merjenje časa s skrajno preciznostjo. Čitatelji se gotovo spominjajo, da je bilo govora o «atomski uri». Gre za komplicirano napravo, pri kateri je «nihalo ure» nadomeščeno z vibracijami določenih atomov v molekulah ali pa določenih elektronov posebnih atomskih vrst. Ker prihajajo te vibracije iz notranjosti jeder bi namesto o «atomskih urah» lahko govorili o «jedrskih urah». Ta nova možnost je odprla pot za nove metode pri kontroli teorije o relativnosti, katere prvi rezultati govore v korist Einsteinove teorije.

POTAPLJAŠKI ČOLN «TRST» JE DOBIL KONKURENTA

Z batiskafom «Arhimed» v globino do 10.000 m

Novi francoski batiskaf bo lahko z lastnimi sredstvi plul tudi v globinah - Tri opazovalna okenca in vrsta znanstvenih naprav

V dnevnem časopisju je šla skoraj neopazno mimo splavitev novega batiskafa «Arhimed», ki je bila še letos poleti. Batiskaf je bil zgrajen v francoskih ladjedelnicah v Toulonu in tehniki so ga označili s kratko siglo «B 11.000», pri čemer predstavlja številka 11.000 globino, ki jo bo lahko dosegla ta nova znanstvena naprava.

Morda je k dejstvu, da je ta splavitev bila v širši javnosti skoraj neopazna, prispevalo v znatni meri to, da je omenjeno globino že pred letom in pol dosegel znani batiskaf «Trst» in da so glavne značilnosti novega batiskafa, kot na primer ona, da bo v globinah lahko plul z lastnimi sredstvi, bile znane že pred njegovo splavitvijo. Toda glede na to, da bo «Arhimed» opremljen z velikim številom znanstvenih aparatov, ki bodo lahko registrirali vse optične, akustične in električne učinke v globinah, lahko v pravem smislu besede govorimo o resničnem podvodnem laboratoriju.

Gradnja «Arhimeda» je trajala šest let pod vodstvom komandanta Houota in inženirja Willma, ki sta še pred tem realizirala batiskaf «F.N.R.S. III» s katerim sta dosegla globino 4.050 metrov. «Arhimed» se v glavnih potezah ne razlikuje od prejšnjih batiskafov, vključno z batiskafom prof. Piccarda, le njegovi detajli so drugačni.

Predvsem je zelo pomembno dejstvo, da so vse prejšnje izdaje batiskafov bile opremljene z enim samim opazovalnim okencem, medtem ko ima «Arhimed» tri taka, sicer nekoliko manjša, «okenca», kar dovoljuje večjo možnost opazovanja. Okenca so manjša zaradi tega, da bodo laže vzdržala silen vodni pritisk v globini 11.000 metrov. Opremljena so z zelo odpornimi lečami, dovoljevala pa bodo vidljivost v kotu 170 stopinj.

Drugo novost, ki je vredna omembe, predstavljajo trije vijaki. Eden bo služil za pogon. Ta je nameščen na zadnjem delu in ga poganja električni motor z jakostjo 35 konjskih sil. Omogočal bo podvodno plovbo batiskafa s hitrostjo okrog 6 km na uro.

Vedno od zadaj, samo nekoliko nižje, je nameščen drugi vijak, ki je primerno zavarovan. Vrši nekako funkcijo krmila in omogoča, da se batiskaf lahko obrne za 360 stopinj. Tretji vijak je nameščen nad kovinsko strukturo trupa nekako v legi rotorja pri helikopterju. Ta vijak je zelo majhen in služi za dviganje objekta z dna ali pa za njegovo stabilizacijo v določeni globini. Služi skratka za zavoro batiskafa v določeni globini in za nevtralizacijo izgube teže.

Motorjem vseh treh vijakov dajeta pogonsko energijo dve veliki bateriji po 110 voltov, ki dajeta električno strujo tudi dvanajstim projektorjem, ki so v obliki venca nameščeni nad tremi okenci. Poseben transformator pa služi za to, da v notranjosti batiskafa struja, ki je potrebna za svetlobo in delovanje inštrumentov, iz varnostnih razlogov ne preseže 24 voltov.

Eden izmed razlogov zakaj je gradnja batiskafa zahtevala toliko časa, je v tem, da je moralo biti jeklo, iz katerega je zgrajen, večkrat valjano in da sta bila vsakokrat potrebna vsaj dva meseca presledka, da se je jeklo pred naslednjim valjanjem primerno ohladilo. Šele po tej operaciji, ki je trajala več kot eno leto, sta bili zgrajeni dve polobli batiskafa, ki sta bili nato dalj časa podvrženi vrsti posebnih pritiskov.

Po predvidevanjih komandanta Houota bi morala svetloba žarometov, od katerih imata dva jakost po 10.000 wattov, omogočiti vidljivost okrog 20 metrov tudi v največjih globinah in tako omogočiti fotografskim in filmskim aparatom posneti tajnosti življenja na morskem dnu v oddaljenosti ne več kot tri metre.

Posebne naprave, ki jih je zelo težko tudi samo površno opisati, bodo omogočile znanstvenikom zajemanje vzorcev vode, peska, kamenja, kakor tudi lovljenje živih bitij ter merjenje radioaktivnosti vode v kakršnikoli globini, kar bo med drugim omogočilo tudi zelo važno ugotovitev, če v večjih globinah obstajajo sloji težke vode.

V drugi polovici septembra so bila z «Arhimedom» opravljena poskusna potapljanja v globino okrog 50 metrov, ki so tehnikom omogočila kontrolo delovanja vseh zunanjih naprav batiskafa. V teh dneh se pripravljajo na poskusno potopitev do globine 3.000 metrov v bližini Sardinije, januarja ali februarja prihodnjega leta, pa bodo batiskaf «Arhimede» natovorili na ladjo in ga odpeljali na Japonsko, kjer se bodo strokovnjaki spustili z njim v maksimalno možno globino 11.000 metrov in sicer v bližini Jokohame, kjer so ugotovljeni globoki «jarki» na morskem dnu. Znanstveniki, pa tudi ljudje, katere zgolj zanimanje za čudesa sveta vodi k spremljanju takih in sličnih znanstvenih pobud, nestrpno pričakujejo, kakšna bodo nova odkritja te odprave.

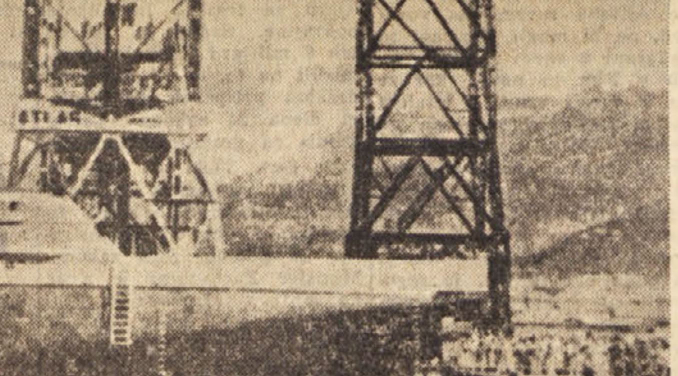

Batiskaf «Arhimed» zapušča ladjedelnico v Toulonu

RADIO TELEVIZIJA

Sobota, 4. novembra 1961

Radio Trst A

8.00: Koledar; 8.30: Glasba za praznik; 9.30: Koncert Tržaškega tria; 10.00: Izbor italijanskih pesmi in melodij; 10.30: Sibelius: Simfonija št. 2 v D-duru; 11.15: Znani pevci in solist; 11.45: Vrtiljak; 12.30: Za vsakogar nekaj; 13.30: Dobrodošle; 14.40: Karakteristični ansambli; 15.00: Mali koncert; 15.30: «Mlada Breda in slepec», zgodba, ki jo je napisal Vladimir Levstik; 16.20: Poje Jelka Cvetežar; 16.45: Respighi: Rimski vodnjaki; 17.00: Orkester Armando Trovajoli; 17.30: Sem in tja po lahki glasbi; 18.30: Skladbe italijanskih sodobnih skladateljev; 19.00: Žena in dom; 19.20: Pevci, kitare in ritmi; 20.00: Sport; 20.40: Zbor «Vinko Vodopivec»; 21.00: «Mimi», dramatizirana zgodba, ki jo je napisal Roberto Cortese, nato V ritmu in melodiji.

Trst

7.30: Jutranje krajevne vesti; 12.40: Opoldanske krajevne vesti; 20.00: Večerne krajevne vesti.

Koper

6.15: Jutranja glasba; 7.00: Prenos RL; 7.15: Glasba za dobro jutro; 12.00: Glasba po željah; 13.40: Popevke in ritmi od tu in tam; 14.30: Koncert zabavne glasbe; 15.15: Zabavna glasba; 15.30: Dalmatinske pesmi; 16.00: Srečanje z notami; 16.30: Dogodki in njih odmevi; 16.45: Skladbe Franza Schuberta; 17.00: Izbrali ste...; 17.40: Jazzovski koktail; 18.00: Prenos RL; 19.00: Poje Guy Mitchell; 19.30: Prenos RL; 22.15: Plesna glasba; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

6.30: Vreme na ital. morjih; 8.30: Omnibus; 10.15: Zaključna svečanost ob stoletnici Italije; 11.10: Omnibus (drugi del); 12.20: Glasbeni album; 13.30: Ves svet poje po italijansko; 14.15: Poje Nico Fidenco; 14.45: Letošnji uspehi lahke glasbe; 16.00: Zaključna svečanost ob stoletnici Italije; 17.00: Avtomobilski salon v Turinu; 17.45: Opera Umberta Giordana: «Andrea Chenier»; 20.00: Glasbeni album; 21.00: Magična flavta; 21.20: Enodejanka Alfreda de Musseta: «Bettina»; 22.25: Poje Dean Martin; 22.45: Italijani in Francozi pod libanonskimi cebrami.

II. program

9.00: Jutranje vesti; 10.00: Jutri bo nedelja; 11.00: Glasba za praznični dan; 14.00: Naši pevci; 14.30: Nogometna tekma med Italijo in Izraelom; 16.45: Pesmi iz prejšnje vojne; 17.00: Poje Edith Piaf; 17.30: Vaš juke-box; 18.45: Plešite z nami; 20.30: Bellinijeva opera «La sonnambula».

III. program

16.00: Sejmi in opasila v Franciji; 17.00: Na programu Kulhau in Beethoven; 18.00: Zgodovina malteškega viteškega reda; 18.30: Na programu skladbe Wilhelma F. Bascha; 19.15: Francesco Padoin: Zavodi za prevzgojo mladine; 19.30: Sessionsova Sonata za klavir; 20.00: Vsakovečerni koncert, na programu Hayden in Brahms; 21.30: Simfonični koncert, na programu Dallapiccola, Petrassi, Ghedini, Casella in Malipiero; 23.05: Pregled filozofije.

Slovenija

8.05: Poštarček v mladinski glasbeni redakciji; 8.30: Ansambel Mojmira Sepeta; 8.45: Arnold Arčon poje slovenske narodne pesmi; 8.55: Radijska šola za nižjo stopnjo; 9.25: Koncert operne glasbe; 10.15: Zabavna glasba; 11.00: Jugoslovanska suita Josipa Slavenskega; 11.15: Angleščina za mladino; 11.20: Španske, italijanske in francoske popevke; 12.05: Tri skladbice Slavka Meže; 12.15: Kmetijski nasvet; 12.25: Opoldanski spored; 13.30: Blaž Arnič: Simfonija dela; 14.10: Pevka Lola Novaković; 14.15: Glasba k obedu; 14.35: Naši poslušalci čestitajo; 15.20: Zbor «Slavček» iz Trbovelj; 15.40: Vedri zvoki; 16.00: Gremo v kino...; 16.45: Iz filmov in glasbenih revij; 17.05: Vsak dan za vas; 18.00: Aktualnosti doma in v svetu; 18.10: «Lovski kvintet»; 18.25: Ray Conniff na Broadwayu; 18.45: Aleksander Bassin: Zapis iz Švedske; 19.05: Pesmi in plesi jug. narodov; 20.00: S citrami po Evropi; 20.20: Radijska komedija; 21.00: Melodije za konec tedna; 22.15: Plesna glasba.

Ital. televizija

12.30: Svečanost ob stoletnici zedinjenja Italije; 14.25: Nogometna tekma med Izraelom in Italijo; 17.30: Program za najmlajše; 18.30: TV dnevnik; 18.45: Obisk v Nemčiji; 19.10: Človek in knjiga; 19.25: Teden v svetu; 19.40: Sedem dni v parlamentu; 20.00: Papež Janez XXIII. slavi 80-letnico rojstva; 20.30: TV dnevnik s športnimi vestmi; 21.15: Glasbeni variete; 22.15: Življenje Daga Hammarskjoelda; 22.45: Naš kruh diši po reki; 23.25: TV dnevnik.

Jug. televizija

14.40: Prenos iz Turina — nogometna tekma Italija: Izrael; 16.30: «Eskadra, ki jo potaplja zlato» — prva oddaja iz serije novih otroških predstav; 19.15: Serijski film; 20.00: TV dnevnik; 20.15: TV reklame; 20.30: Odprto okno — zabavno glasbena oddaja; 21.15: Glasbena revija; 22.30: Grofica — TV film iz serije Detektiv John Drake.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Potrebovali boste strokovno pomoč za izvršitev zahtevnega dela. Ogovarjanja na vaš račun vas ne bo vznemirila. Utrujenost.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Utrdite vašo vsakodnevno organizacijo. Prinesla vam bodo pomembne uspehe. Odlična moralna in fizična forma. Prijeten večer.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) [illegible] ponudbami ne [illegible] izbrati najboljšo. Sreča vam bo naklonjena predvsem v opoldanskih urah. Nervoznost.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Vaše želje za uspeh bodo večje kot včeraj. Uresničile se bodo nekatere intimne želje. Možnost daljšega potovanja.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Neko pismo utegne popolnoma spremeniti potek posla in privesti do naglega uspeha. Naj vam ne bo žal za pomoč, ki ste jo nudili prijateljem.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Novi stiki bodo omogočili hitrejše službeno napredovanje. Dati boste morali dokaz razuma in potrpežljivosti. Zdravje dobro.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) V finančnih stvareh vam bo sreča naklonjena. Srečne sentimentalne ure. Zdravje bo potrebno večje pozornosti.

SKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Potrebno bo razjasniti neprijeten nesporazum med prijatelji. Od vas bo odvisna korist nost neke odločitve.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Povečane možnosti uspeha, toda ne po vaši zaslugi. Neka vest vas bo spravila v slabo voljo. Upravičena nervoznost.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Zaupanje v lastne sile bo najboljša rešitev v težavah. Izognite se kritiki osebe, ki je ne poznate dovolj. Živčnost.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Nekoliko zmede zaradi vašega nedoslednega značaja. Zadržujte jezo in ljubosumnost do osebe, ki vas ljubi. Zdravje odlično.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Podvojite vaše napore: uspeh je že na vidiku. Navdušenje nad lastnimi idejami ne sme prerasti v domišljavost. Prijetno pismo.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 14.8, najnižja 9.4, ob 19. uri 14.8; zračni tlak 1013.5 pada, veter vzhodnik jugovzhodnik 4 km, vlage 86 odst., nebo oblačno, morje mirno, temperatura morja 18.4 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SOBOTA, 4. novembra
Karel
Sonce vzide ob 6.48 in zatone ob 16.48. Dolžina dneva 10.00. Luna vzide ob 2.21 in zatone ob 15.20
Jutri, NEDELJA, 5. novembra
Zahar

V občinski sejni dvorani zadnja seja odbora „Italia '61"

Med prapori bojevniških organizacij je blestel prapor fašistične milice

Zanosen županov govor in odgovor ministra Pelle - Kdo je povabil ostanke sramotne fašistične preteklosti?

Odbor za pripravo razstave «Italia '61» je včeraj «simbolično» zaključil svoje delo v Trstu. V ta namen so prišli v naše mesto njegovi člani s predsednikom ministrom za proračun Pello, katerega so šli okrog osme ure zjutraj sprejet na postajo najvišji predstavniki tržaških oblasti.

Zjutraj je šel Pella položit venec na spomenik padlih bojevnikov pri Sv. Justu, pri čemer je prišlo do malega incidenta. Ko se je ob 10.45 vračal s svojim spremstvom od spomenika, da bi šel k pontifikalni maši v stolnici, se je usulo z njenega zvonika kakih sto letakov, ki jih je spustil dol indipendentist Minca in na katerih je bilo zapisano: «Dovolj je obljub, hočemo uveljavljenje mirovne pogodbe.» Minco so navzoči policisti takoj prijeli, zatem pa izpustili in stvar ni imela nobenih posledic.

Zvečer ob 17. uri je bila v občinski sejni dvorani slovesna seja odbora «Italia '61», v katerem so predsednik Pella, turinski župan Peyron, vladni gen. komisar Libero Mazza, poslanec Marazza in drugi.

Manifestaciji so dali revanšističen poudarek, čeprav ni to izrecno izzvenelo iz govorov. Na galeriji so se razvrstili zastavonoše s prapori raznih istrskih «občin» in istrskega CLN, poleg njih pa predstavniki raznih bojevniških organizacij s prapori. Med temi bojevniškimi organizacijami so bile: Ceta julijskih in dalmatinskih prostovoljcev, Nacionalno združenje povratnikov iz Rusije, združenja bivših letalcev itd. *Med vsemi temi prapori pa je blestel prapor z napisam AVAM — Associazione nazionale arma milizia — MVSN (kar pomeni Milizia volontaria sicurezza nazionale) — Gruppo provinciale «S. Giusto» Trieste.* Prapor je visoko in pokonci držal bivši fašistični miličnik, ki sta mu ob strani stala dva «camerata». Nedaleč pa so bili na isti strani s svojim praporom predstavniki združenja «Corpo volontari della libertà»...

V dvorani pa so bili med drugimi povabljenci misovski poslanec Gefter Wondrich, poslanec KD Sciolis, predsednik pokrajine Dehse, bivši poveljnik CVL (Corpo volontari della Libertà) Fonda Savio, tajnik KD Belci, podžupan prof. Cumbat, številni demokristjanski svetovalci in odborniki ter razni drugi predstavniki oblasti. Bilo pa ni nobenega predstavnika levice in socialdemokratov. Vse omenjene organizacije in osebnosti je povabilo županstvo, medtem ko je pozabilo na odporniško organizacijo ANPI.

Nekaj po peti uri je prišel v dvorano Pella, katerega so pozdravili z vzkliki «Evviva Pella!». Ko se je navdušenje poleglo, je spregovoril župan s tako svečanim in zanosnim glasom, kakršnega še nismo čuli doneti iz njegovih mogočnih prsi. Najprej je izrazil Pelli in vsem članom odbora dobrodošlico nato pa med drugim dejal: «Če je bil Turin početnik boja za enotnost Italije, pa sta Julijska in Tridentinska Benečija predstavljali končni smoter Risorgimenta. Tu se je novembra 1918 zaključila zmagovita svetovna vojna, za kar se je treba zahvaliti našim slavnim oboroženim silam». Zatem je župan omenil «tragične dogodke druge svetovne vojne» in podelitev zlate kolajne Trstu, pri čemer pa se je izognil vsaki besedici o borbi proti fašizmu. Nato je nadaljeval:

«Seja odbora nam omogoča, da neposredno poverimo tako uglednim odposlancem poslanico Tržačanov in drugih Italijanov iz Julijske krajine, ki žive tu v velikem številu kot begunci v domovini. To je poslanice vere, zavesten izraz zaupanja v prihodnost naše domovine».

Pella je nato dejal, da mu je težko najti primerne besede v odgovor na tako plemenit nagovor. Italijanstvo v Trstu je bilo duhovni podnet za vso Italijo, saj se je Risorgimento začel v Turinu in nehal v Trstu 1918. leta. Dejal je, da so sklicali zadnjo sejo odbora v Trstu, ki je bil vedno v duhu zgodovinske helebarde branik italijanske trikolore. Pella je zatem povedal, da je odbor sklenil podariti Trstu 5 milijonov lir, ki naj jih županstvo najbolj primerno porabi.

Zatem se je pričel delovni del seje. Na koncu je Pella spregovoril še kot minister in rekel, da so vladi vse potrebe Tržačanov zelo pri srcu, da so njemu znane ter da bodo storili vse, kar je pač mogoče, in sicer iz enostavnega razloga, ker je Trst Trst!

Nepretrgana veriga...

Ko smo včeraj obrnili pogled na galerijo v sejni dvorani občinskega sveta, skoraj nismo mogli verjeti lastnim očem: med drugimi zastavami in bojevniškimi prapori se je izzivalno šopiril črni prapor z napisom: Milizia volontaria per la sicurezza nazionale. Zraven prapora pa so stali trije že osiveli in odebeleli gospodje, nekdanji najemni miličniki proslule legije «San Giusto».

Prvemu začudenju so sledili odpor, gnus in žalost, da smo po tolikih upih po porazu nacifašizma že zopet tako daleč, da vabijo na uradno proslavljanje Risorgimenta tudi bedne ostanke žalostne preteklosti, o kateri smo nekoč mislili, da bo na vekomaj pokopana.

In v mislih smo poromali v tista huda leta, ko se je fašistično govno razpaslo povsod po naših krajih, ko so se pripadniki te in drugih legij naduto sprehajali, z bodalom, zataknjenim za pasom po mestih in vaseh ter strahovali naše ljudstvo. In spomnili smo se, da so prav miličniki te legije streljali Bidovca in tovariše, Tomažiča in tovariše, druge legije pa Gortana ter antifašiste na mejah na Postojnskem in Tolminskem, jih pretepali ter jim pljuvali v obraz. In ko je vsepovsod vzplamtela osvobodilna vojna, so požigali vasi, metali žive ljudi v plamene, zopet streljali vsevprek, morili in klali ter nadaljevali svoj gnusni zločinski posel še naprej v službi nacistov.

In čudili smo se, kako morejo grobarji resničnega Risorgimenta, ki so hoteli za vselej pokopati ideje svobode in pravičnosti, iz katerih se je rodil, sedaj prisostvovati tej proslavi v Trstu. In še bolj smo se čudili, da niso povabili na proslavo tistih italijanskih partizanov, ki jim edinim gre zasluga, da so zbrisali z Italije ta črni madež ter s tem ponovno uresničili Prerod.

A tega odgovora ne smemo iskati v spontanih čustvih. Treba se je opreti na razum, na zloglasno «Realpolitik», da nam vse to postane jasno, rekli bi naravno. Tržaški «patriotični» krogi namreč niso bili zadovoljni z umirjeno razstavo v Turinu; zato so jim morali vreči kost v nadomestilo in so povabili odbor «Italia '61» v Trst, da bi izkoriščajoč prisotnost odbora po svoje poudarili to, kar so fašisti vedno trdili, to je da med Risorgimentom in fašizmom drži nepretrgana veriga (z grdo tujko bi rekli kontinuiteta) ter da je bil Prerod le počelo nenasitnega imperializma. In zavest o tej «neprenehljivosti» je sijala marsikomu v dvorani z obraza in se je podzavestno spremenila v govorniški zanos, kakršnega nismo vajeni. In tako se je v Trstu, kjer se vse resnične vrednote izmaličijo in iznakažejo, ta posredna proslava Risorgimenta zaradi prisotnosti fašistov izrodila v proslavljanje tistih negativnih sil, ki so v tem gibanju zatirale svobodoljubnega duha, ki so obsodile na smrt Mazzinija in Garibaldija, ta svetla lika, ki sta postala last vsega svobodoljubnega človeštva. In tako so rešili tisto «neprenehljivost», ki gre od konservativne piemontske monarhije do dučejevih miličnikov vse do današnjih dni in ki pomeni v resnici zanikanje idej in idealov resničnega Preroda.

Vse to bi bilo zelo žalostno, če bi predstavljali Italijo le tisti, ki vabijo na svoje proslave grobarje italijanske svobode. Toda pogum nam vliva misel, da je treba resnično Italijo iskati drugod, to je med tistimi resničnimi demokratičnimi silami, ki so s svojo borbo in žrtvami ustvarile nov Prerod in dale državi republiško demokratično ustavo. Ta Italija je bila ustvarjena iz krvi Gramscija, Gobettija, bratov Rosselli in borcev odporniškega gibanja ter so zaman vsi napori nazadnjakov, da bi zavrli njen razvoj.

—«»—

Občinska seja v Nabrežini

V torek 7. novembra ob 18. uri bo na županstvu v Nabrežini izredna seja devinsko-nabrežinskega občinskega sveta. Na dnevnem redu je ratifikacija nujnih sklepov občinskega upravnega odbora, razprava o spremembah regulacijskega načrta ter vprašanje ostavke župana Dušana Furlana.

Dve poti v razvoju tržaške industrije

Znižanje proizvodnje v ladjedelnicah Večja zaposlitev v lahki industriji

Stagnacija v proizvodnji škedenjskih železarskih obratov - V obratih CRDA je še vedno 395 suspendiranih delavcev

V zadnjih letih lahko zasledimo v razvoju tržaške industrije dve dokaj ostro ločeni poti: po eni plati se znižuje pomen, proizvodne kapacitete in število zaposlenih v ključnih industrijskih panogah, po drugi pa dokaj naglo narašča število zaposlenih v novih podjetjih, ki pa skoro izključno spadajo v lahko industrijo. Posledice te nove industrije so nedvomno z določene plati ugodne, saj so privedle vsaj do delne omilitve brezposelnosti

Vendar pa ta razvoj gledano v celoti ni povsem zadovoljiv, saj še zdaleč ne moremo primerjati gospodarske pomembnosti težke ali lahke industrije in obstajajo tudi bistvene razlike pri plačah ter vplivu, ki jih ima neka proizvodna panoga na celotni gospodarski razvoj.

Prav tu pa opažamo občutno poslabšanje stanja v največjih in najvažnejših tržaških industrijskih podjetjih in zlasti v veliki ladjedelnici Sv. Marka ter z njo povezani Tovarni strojev

Statistični uradni podatki so zelo zgovorni: letošnjega septembra je ladjedelnica Sv. Marka izkoriščala naprave komaj 28,8-odstotno, s čimer so celo naredili relativni napredek v primerjavi s prejšnjimi meseci, ko so naprave izkoriščali komaj 20-odstotno. V ladjedelnici je bilo zaposlenih 658 delavcev (septembra 1960. leta 844 delavcev). Gradili so naslednje ladje: 38.500-tonsko potniško ladjo za družbo Italia, 22.400-tonsko ladjo za družbo Grimaldi iz Palerma in 22.400-tonsko ladjo za Italsider iz Genove.

Položaj Tovarne strojev Sv. Andreja je bil nekoliko boljši, saj so septembra izkoriščali naprave 56,8-odstotno (avgusta 51,5-odstotno in septembra 1960. leta 49-odstotno). Delalo je 634 delavcev, ki so gradili 13 pogonskih strojev za italijanske ladje in 11 električnih strojev za domače in tuje naročnike.

Celotno stanje dveh največjih tržaških obratov CRDA torej še zdaleč ni zadovoljivo, o čemer tudi priča dejstvo, da je bilo septembra še vedno 395 delavcev suspendiranih.

Glede ostalih dveh manjših ladjedelnic našega področja pa so uradna poročila še bolj žalostna (o tretji ladjedelnici Sv. Roka uradne publikacije niti več ne poročajo). V ladjedelnici Felszegy je bila stavka, tako da je bilo delo ves mesec praktično ustavljeno. V ladjedelnici Sv. Justa pa je delalo komaj 75 delavcev in so izkoriščali naprave 19,1-odstotno. Ladjedelnica ni imela na splavišču niti ene ladje.

To kritično stanje traja v vsej tržaški ladjedelniški industriji že nekaj let in odraža premajhno podporo države tej izredni pomembni gospodarski panogi, kar tudi povzroča, da Trst še vedno preživlja gospodarske težave prav zaradi krize svoje ladjedelniške industrije. Le malo je znakov, da se bo stanje v kratkem izboljšalo, saj je na primer gradnja velike prekooceanske ladje, ki jo vsebujejo vsi uradni podatki in poročila, še vedno bolj simbolična in se delo ne premakne z mrtve točke. Večjih naročil ni na vidiku, o modernizaciji ladjedelnice pa se piše predvsem načelno, se objavljajo makete, kaj konkretnega pa za sedaj še ni na programu.

Podobne so ugotovitve glede jeklarske industrije, saj predstavlja tržaška ILVA (sedaj Italsider) nedvomno drugi steber tržaške industrije. Tu ne bi mogli dejati, da je podjetje v krizi, saj naprave zadovoljivo izkoriščajo. Vendar pa lahko ugotovimo, da proizvodnja ne narašča in dosega iz meseca v mesec od 13 tisoč 300 do 13.750 ton surovega železa, od 3.300 do 4.100 ton jekla in od 3.700 do 4.700 ton jeklenih plošč.

Ta stagnacija proizvodnje pa je zelo resen znak, saj je dobro znano, da proizvodnja vseh jeklarn po svetu zelo hitro narašča, kar tudi odgovarja bistveno izpremenjenemu proizvodnemu postopku, tako da je delo na stari način postalo nerentabilno. Mnogo se govori o temeljiti reorganizaciji naprav v zvezi z združitvijo v enotno podjetje Italsider in tržaška javnost upravičeno pričakuje, da se bodo ti načrti čimprej pričeli izvajati.

Iz tržaških kinematografov

Svet ponoči št. 2

Včasih se filmu prav to zameri, da s prikazovanjem nekakega bajnega življenja, nedosegljivega za ogromno večino ljudi, meša glave in omamlja množice, da pri tem pozabljajo na resničnost okrog sebe. To je v dobršni meri res, vendar pa ljudje radi vsaj v filmu vidijo marsikaj, česar v resnici ne bodo nikoli videli. Da bi doživeli vse, kar kaže film «Svet ponoči št. 2», bi morali biti kot Onassis. Tako se pa zadovoljimo s tem, da gledamo svet ponoči od kontinenta do kontinenta v filmu, ki ga je sestavil Gianni Proia.

Kadar se govori o nočnem življenju, se navadno misli na zabavišča. Po tej poti je šel tudi ta film, vendar pa je režiser vključil še marsikatero sceno, kjer stopi v ospredje bolj kaj drugega kot samo zabava. In pri tem je uspel posneti nekaj odličnih množičnih prizorov, kot n. pr. skoraj neverjetno, tako rekoč sakralno prerivanje japonskih dečkov v svetišču, karneval v Rio de Janeiru (ki pa je skoraj kot majhen odlomek iz «Crnega Orfeja»), skok v morje z visoke skale nekje v Mehiki, hotel sredi Afrike, kjer je nočna zabava v tem, da je mogoče videti leva, slone, nosoroge. Sredi zabav pa je včasih tudi kaka trpkost.

Zunanja podoba filma je odlična. Gledalca nikoli ne dolgočasi, čeprav je na marsikaterem mestu prirejen za razmere pri nas.

Glasbena Matica v Trstu

V nedeljo 12. novembra 1961
v AVDITORIJU
KONCERT MLADINSKEGA PEVSKEGA ZBORA IZ SEŽANE
Dirigent: Majda Hauptman
Pri klavirju:
Lilijana Kranjec
Začetek točno ob 17. uri

Vstopnice bodo v prodaji v Tržaški knjigarni od srede dalje ter eno uro pred pričetkom prireditve v baru Moscolin (nasproti Avditorija)

LJUDSKA PROSVETA

Šola Glasbene Matice v Trstu. Otroški pevski zbor bo imel prvo vajo v petek 10. novembra ob 18. uri v glasbeni šoli v Ul. R. Manna 29-II. Vljudno vabimo starše, da pripeljejo svoje otroke. Ravnateljstvo

* * *

PD «Ivan Cankar» obvešča, da bo jutri 5. t.m. ob 10.15 redna vaja otroškega pevskega zbora.

RAZNA OBVESTILA

OBCNI ZBOR SPDT

Redni občni zbor SPDT se bo vršil v petek dne 17. novembra t.l. ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Ul. Geppa 9.

GLEDALIŠČA

GLEDALISCE VERDI

Nadaljuje se prodaja izkaznic za abonmaje «A» in «B» za operno sezono, kot tudi razdelitev prostorov za one, ki se bodo na novo abonirali.

KINO

Nazionale 14.30 «Vam ugaja Brahms?», Ingrid Bergman, Yves Montand, Anthony Perkins. Prepovedano mladini.
Fenice 14.00 «Sovražnika». Technicolor. Alberto Sordi in David Niven.
Excelsior 14.30 «Sodni dan». Vittorio Gasmann, Vittorio De Sica.
Grattacielo 14.00 «Vrni se v septembru». Technicolor. Rock Hudson, Gina Lollobrigida, Sandra Dee.
Arcobaleno 14.30 «Svet ponoči št. 2». Prepovedano mladini.
Supercinema 13.00 «Bitka pri Alamu». John Wayne.
Alabarda 14.00 «Kneginja De Cleves». Technicolor. Marina Vlady, Jean Marais.
Aurora 14.00 «Jezdila sta skupaj».
Cristallo 14.30 «La viaccia». Prepovedano mladini.
Garibaldi 15.00 «Rozmunda in Alboin». Eleonora Rossi Drago, Jack Palance.
Capitol 15.00 «Topli veter». Technicolor. Claudette Colbert.
Impero 15.00 «Petje slavčka».
Italia 14.00 «Kneginja De Cleves». Technicolor. Jean Marais, Marina Vlady.
Massimo 14.30 «Heraklej osvaja Atlantido». Reg Perk in Fay Spain. Technicolor.
Moderno 14.00 22.00 Mednarodna glasbeno-komična revija «Mali vlak za London». Na Rumeplatnu «Apokalipsa na Zadoni reki». A. Ekberg.
Astoria 15.00 «Gusar Morgan». Technicolor. Cinemascope.
Astra 15.00 «Princ tat».
Vittorio Veneto 15.00 «Čudovita sedmorica». Technicolor. Yul Brynner.
Ideale 14.30 «Sedmero izzivov». Technicolor.
Marconi 14.30 «Princ tat». Tony Curtis, Piper Laurie. Technicolor.
Abbazia 14.30 «Teror Tongsov». Technicolor. Cristopher Lee.
Odeon 14.00 «Zmenek na Ischiji». Technicolor. Antonella Lualdi, Domenico Modugno.

Za izboljšanje prometnih zvez s Trstom

Gradnja nove avtne ceste in letalska zveza Trst-Rim

Negotovost glede finansiranja del za avtno cesto, ker so spremenili prvotni načrt

Na zadnji seji tržaškega občinskega sveta je župan dr. Franzil poročal o svojih rimskih razgovorih glede letalske zveze med Trstom in Rimom in glede avtomobilske ceste Trst - Benetke. Župan se je glede letalske zveze sestal s podtajnikom Bovettijem. Družba Alitalia je nameravala s prvim novembrom spremeniti vozni red na progi Rim - Benetke, tako da ne bi moglo letalo na progi Benetke - Gorica imeti zveze z letalom iz Rima, ker ponoči ne more pristajati na goriškem letališču, ki ga menda iz vojaških razlogov nočejo ali ne morejo razsvetliti v večernih urah. Če bi torej družba Alitalia spremenila vozni red, ne bi mogli Goričani in Tržačani v enem samem dnevu v Rim in nazaj, ker se ne bi mogli vrniti z letalom in bi imeli zvezo samo do Benetk. Zato so tržaški in drugi župani zahtevali, naj se sprememba voznega reda odloži, dokler se ne najde kakšna rešitev. No, v Rimu so dosegli, da so stvar odložili in podtajnik Bovetti je zagotovil, da bodo še v novembru rešili vprašanje razsvetljave letališča ter da pride v tem primeru najbrž prej v poštev letališče v Ronkah kot letališče v Gorici, ki je tik meje. Ko bo eno ali drugo teh letališč razsvetljeno, bodo mogla pristajati letala s proge Gorica - Benetke tudi ponoči in bodo lahko uvedli nov vozni red, ne da bi škodili Trstu.

Župan se je razgovarjal tudi z ministrom javnih del Zaccagninijem, in sicer zato, da bi odstranili ovire za gradnjo avtomobilske ceste Trst-Benetke, ki se bo pričela pri Moščenicah (Lizertu). V začetku so nameravali zgraditi cesto s tremi vozišči, toda uvideli so, da bi bilo to zastarelo ter so sklenili, da bodo štiri vozišča. S tem pa se občutno zvišajo izdatki za dela in tudi za razlastitev zemljišč. Po prvotnih načrtih bi stala cesta 17 milijard in pol, po novih pa 30 milijard. Država bi po prvem načrtu prispevala okrog tretjino izdatkov, to je 6 milijard, in sicer iz znanega sklada 45 milijard za tržaško in bližnje pokrajine. Sedaj je seveda teh 6 milijard premalo in so mislili na to, da bi zahtevali državni prispevek na podlagi člena 24 zakona «Zaccagnini» za gradnjo avtomobilskih cest. Toda po mnenju nekaterih pravnikov je treba izbrati ali prvo državno financiranje del ali financiranje na podlagi tega zakona. Minister Zaccagnini je sicer na zahtevo tržaškega in drugih županov dejal, da bi morda izkoristili obe možnosti, to je tistih 6 milijard iz sklada 45 milijard ter razliko iz sklada, ki ga določa omenjeni zakon. V tem primeru bi lahko začeli dela čimprej s prvimi 6 milijardami, nato pa bi jih nadaljevali z denarjem iz drugega sklada. Kot običajno je izrazil minister «upanje», da se bo stvar lahko tako uredila, a le malo je obetov, da bo to mogoče. S šestimi milijardami prispevka torej ni mogoče zgraditi ceste, če bi se jim odrekli in čakali na novo financiranje, pa bi se stvar spet močno zavlekla. Vsekakor bi družba Autovie Venete, ki bo gradila cesto in jo nato upravljala, zelo rada dosegla takšno rešitev, da bi bil volk sit in koza cela, to je financiranje iz obeh skladov.

Nova cesta bo dolga skupno 147 kilometrov, in sicer od Moščenic do Palmanove 31 km, od tod do Mester pa 100 km; tem je treba dodati še 16 km odcepa Palmanova - Videm. V Palmanovi bo križišče z nadvozi v obliki deteljice. Kot smo dejali, bi imela cesta po prvotnem načrtu tri vozišča, po novem pa bo imela štiri vozišča, in sicer po dve v vsako smer. V sredi jih bo ločila proga zasejanega prometnega otoka, ki bo širok 1 in pol metra. Vsako vozišče bo široko 3,75 m, na obeh straneh ceste pa bosta še dva pasova po 3 m, kjer se bodo lahko ustavljala vozila. Skupno bo torej cesta široka 22 metrov in pol. Dohodov na cesto bo skupno 10, podvozov 124 in nadvozov 52. Poleg tega bo [illegible] velikih mostov in 37 malih. Cesta bo torej enaka avtomobilski cesti Benetke - Brescia, ki ima tudi štiri vozišča.

Na osnovi sklepa enotnega sindikata

11. novembra 24-urna stavka vseh državnih uslužbencev

7000 uslužbencev raznih državnih ustanov na Tržaškem zahteva enake ugodnosti, kot jih sedaj uživajo uslužbenci bivše ZVU

Koordinacijski odbor tržaških sindikatov državnih uslužbencev, v katerem sodelujejo CGIL, UIL, FISAF, DIRSTAT in avtonomni sindikati, je proglasil za 11. novembra 24-urno stavko vseh 7000 državnih uslužbencev.

Državni uslužbenci zahtevajo enake ugodnosti in zlasti enake prejemke, kot jih dobivajo na osnovi zakona št. 1600 uslužbenci bivše Zavezniške vojaške uprave. Poleg tega se državni uslužbenci boje, da bo prišlo do pravega vala premestitev, ker bodo vključili v državno upravo 3415 uslužbencev bivše ZVU.

Zato prizadeti državni uslužbenci zahtevajo: 1. Zagotovitev, da jih ne bodo premeščali, kar zagotavlja zakon uslužbencem bivše ZVU. 2. Poseben osebni dodatek, ki se bo upošteval pri pokojnini in s katerim naj se zniža razlika pri plačah med novimi in starimi uslužbenci. 3. Doklado «una tantum» v istem znesku, kot so jo izplačali uslužbencem bivše ZVU. 4. Ponovni razpis natečaja za prostovoljno zapustitev državne službe.

Stavke se bodo udeležili železničarji, šolniki, osebje univerze, osebje pošte in telegrafa, carinski uslužbenci, uslužbenci zaposleni pri javnih delih, osebje ANAS, finančni uradniki in drugi državni uradniki ter civilni uradniki obrambnega ministrstva.

Previranje v tržaški KD

Vodstvo se opravičuje pred očitki kurije

Kaj je v ozadju polemike med «Proro» in «Vito Nuovo»

Homatije v zvezi s krizo «konvergentne» politike v Rimu imajo odmev tudi v Trstu in pričakovati je, da se bo politično življenje razživelo tudi pri nas. To velja predvsem za krščanske demokrate, ki se pripravljajo na vsedržavni kongres, kamor bodo poslali tri delegate in enega vsedržavnega svetnika stranke. Ko bo pripravljalni pokrajinski kongres KD, se bodo nujno še bolj zaostrila trenja med raznimi strujami, ki jih je v tej stranki toliko, da se človek kar težko razpozna v tem labirintu raznih «iniciativ». To je še tem teže, ker so pri nas pojmi «levice» in «desnice» še bolj relativni kot v drugih krajih države. Sedaj je stranka v rokah skupine «morotejcev», ki jo vodi tajnik Belci, in nič ne kaže, da bi se ravnovesje sil kaj občutno spremenilo, zlasti ker še ni dolgo od pokrajinskega kongresa, ko je bilo izvoljeno novo vodstvo.

Vde so se v stranki nekoliko razburkale že prej, to je ko je nastala polemika med njenim glasilom «Proro» in škofovsko «Vito Nuovo». Ta je namreč brala stranki nekakšne levite in «Prora» ji je odgovorila z očitkom, da podpira desničarsko strujo v stranki ter da zavzema često takšna stališča, da jo celo misovci (novi fašisti) hvalijo na svojih sestankih. To je seveda res, saj smo videli, kako strupeno je «Vita Nuova» pisala, ko je bil položen temeljni kamen za novo slovensko gimnazijo. Na očitke glasila Krščanske demokracije pa je glasilo škofije odgovorilo, da se ne meša v strogo strankarske zadeve, da pa mora pač «duhovno» usmerjati katoličane. Hkrati je očitalo demokristjanom, da dajejo preveč poudarka gospodarskemu in socialnemu vprašanju, kot da bi bilo v tem zapopadeno vse, medtem ko so najbolj važne «duhovne» vrednote. List pa se je obregnil tudi ob težnje po «usmeritvi v levo», češ da to ni demokratično ravnanje, kajti volivci se niso izrekli na zadnjih volitvah za to. Preden bi razširili vladno večino na levo, bi morali razpisati nove volitve in volivcem nakazati to možnost.

Kot vidimo, kurija pridno posega v politično življenje in v strujanje v Krščanski demokraciji ter odkrito podpira desnico. Na opomine kurije je odgovoril tajnik Belci tudi ob otvoritvi nove sekcije KD pri Sv. Vidu ter dejal, ad stranka ne omejuje vprašanja razvoja italijanske družbe na samo gospodarsko in socialno plat, saj se je vedno sklicevala na «vrednote svobode v vseh njenih človečanskih izrazih».

V resnici seveda ne gre niti za «duhovne» niti «človečanske» vrednote in «svobodo», marveč za to, kdo bo prevladal v tukajšnji federaciji stranke, saj se politika KD ni mnogo spremenila, pa naj so bili pri krmilu «desničarji» ali «levičarji». Do kakšnih večjih sprememb bi prišlo morda le, če bi zavili nekoliko v levo v Rimu, kar pa je doslej le pobožna želja.

—«»—

Neprevidnost pri prečkanju ceste jo je drago stala

Na Greti je včeraj dopoldne 22-letni Mario Markič iz Križa 436 povozil z lambreto 72-letno Giuseppino Bisiacchi iz Ul. S. Fortunato 4, ki je nenadoma stopila s pločnika, da bi prečkala cesto. Ženska se je pri padcu pobila in ranila po glavi, izvila si je zapestje leve roke in je zgubila spomin. Z rešilnim avtom so jo odpeljali v bolnišnico, kjer so jo sprejeli na I. kirurški oddelek. Pravijo, da bo okrevala v 10 dneh, če ne bodo nastopile komplikacije.

Iz repentaborske občine

Novi dvojezični napisi s krajevnimi imeni vasi

Vprašanje razsvetljave repentaborskega obzidja in cerkve ter ureditve poti na Volnik

V repentaborski občini so že prejšnji teden začeli postavljati dvojezične table s krajevnimi imeni vasi ter nove cestne znake, ki ustrezajo predpisom cestnega zakonika.

Tako vidimo na primer nasproti hotela «Kras» veliko tablo z napisom «Repentabor-Monrupino», na križišču pred Colom kažipot z napisom «Col-Zolla» itd. Te table in kažipoti so napravljeni prav tako po predpisih, ki jih določa cestni zakonik in zaradi tega se nam sedaj vsiljuje vprašanje, zakaj je treba toliko kažipotov. Dejstvo je namreč, da je poleg omenjenih novih napisov — ki so le zamenjali stare — povsod še napis (seveda enojezičen) pokrajinske uprave. To je videti zelo čudno, saj ni razloga, ki bi opravičeval tako stanje ali bolje rečeno anarhijo na cestah repentaborske občine.

Zato bi bilo zaželeno, da pokrajinska uprava odstrani enojezične napise, ki jih je postavila po repentaborski občini. To ne samo zaradi tega, ker so odveč, ampak tudi zato, ker so več ali manj polomljeni ali zarjaveli, tako da ne spadajo na javni prostor.

Kot smo že poročali, je repentaborska cerkev z obzidjem ob nedeljah in praznikih zvečer razsvetljena. Uresničitev tega načrta je prav gotovo vse hvale vredna, čeprav bo občina zaradi tega imela nekaj več stroškov za plačilo porabljenega toka. Toda z razvojem turizma in s tem v zvezi povečanjem trošarine se bo strošek prav gotovo prej ali slej izplačal. Vendar je treba v tej zvezi nekaj pripomniti. Zdi se nam, da kljub zadostni razsvetljavi repentaborski kompleks ne pride dovolj do izraza, zlasti gledan od daleč. Videti je le neko nedoločeno razsvetljeno maso, in kdor ne ve, da je tam Repentabor, se zanjo sploh ne zmeni.

Zato bi predlagali, da bi Repentabor drugače razsvetlili. Če se ne dajo začrtati robovi obzidja in zvonika z neonskimi cevmi, tedaj naj se vsaj skušajo kombinirati barve obstoječih reflektorjev. Tu bi prišli v poštev zlasti zelena in rumenorjava barva, ki bi z belo svetlobo nedvomno podčrtali oziroma povečali splošni efekt razsvetljave. In za tako delo ne bi bilo treba potrošiti dosti denarja.

Končno naj še omenimo pot na Volnik, ki jo že dolgo časa gradijo po načrtih turistične ustanove. Točneje je, če rečemo, da so jo začeli graditi, kajti potem so dela obtičala. Pravijo, da je temu vzrok vojaško strelišče in da zato ni moč dela dokončati. Ne vemo, če je to res, vendar menimo, da bi ne glede na strelišče morali pot dokončati. Pozimi bi jo uredili, tako da bi prišla spomladi že v promet. Hribi za Velikim Repnom so izredno priljubljena izletniška točka Tržačanov in v okviru razvoja tujskega prometa je nujno potrebno, da se pot enkrat za vselej temeljito popravi in uredi,

Minister Pella v spremstvu vladnega komisarja dr. Mazze in drugih oblasti se vrača s ceremonije pri Sv. Justu

Na cesti Nabrežina-Štivan

Smrtno se je ponesrečil ko se je peljal na delo

Pri nabrežinskem železniškem nadvozu je nenadoma zadel v obcestni zid, od koder ga je vrglo na gmajno

Včeraj popoldne se je na cesti Nabrežina-Štivan smrtno ponesrečil 46-letni Oton Martinc iz Furlanske ceste 429. Nekoliko po 13. uri se je Martinc peljal z lambreto na delo v papirnico pri Štivanu, kjer je zaposlen kot uradnik. Približno 150 metrov od železniškega nadvoza pri Nabrežini je iz neznanih vzrokov zadel v obcestni zid, zaradi česar ga je zaneslo in je treščil s ceste na gmajno, kjer je obležal nezavesten. Verjetno je po malem ovinku s pedalom zadel ob zid, ker je vozil na skrajni desni strani ceste, da bi se izognil drugim vozilom.

Nesrečnež si je prebil lobanjo in je bil ves okrvavljen. Zapazil ga je neki avtomobilist, ki je kmalu nato privozil mimo in ga je nemudoma odpeljal v nabrežinski sanatorij, da bi mu tam nudili zdravniško pomoč. Toda vse je bilo zaman, ker je nesrečnež čez nekaj minut podlegel hudim poškodbam.

—«»—

Predavanje ministra Pelle

Minister Pella je včeraj govoril na vabilo demokristjanskega kulturnega krožka «Papini» o temi «Nova organizacija zahodnega gospodarskega sodelovanja». Govornik je obsežno orisal predvsem vključevanje Anglije in drugih držav EFTA v Skupno evropsko tržišče ter program bivšega ameriškega državnega tajnika Dullesa o vključitvi ZDA v širši sistem zahodnega gospodarskega in političnega sodelovanja.

Domačih vprašanj se je Pella uvodoma samo bežno dotaknil z običajnimi «vzvišenimi» frazami o nujnosti «obrambe» nacionalnih vrednot».

Urnik trgovin za praznike

Danes (državni praznik) bodo vse trgovine zaprte z naslednjimi izjemami: mlekarne in prodajalne kruha bodo odprte od 7. do 12. ure, cvetličarne od 7. do 13. ure, slaščičarne in prodajalne pečenk ter keksov od 8. do 21,30.

Jutri bodo vse trgovine zaprte. Kot navadno bodo odprte samo: mlekarne in prodajalne kruha od 7. do 12. ure, mesnice od 6. do 11. ure, cvetličarne od 8. do 13. ure, slaščičarne, prodajalne pečenk in keksov od 8. do 20,30 ter glavna ribarnica in ostale prodajalne rib od 8. do 12. ure.

—«»—

Mlad ropar napadel žensko ponoči

Včeraj nekoliko po polnoči je sama prišla v bolnišnico, kjer so ji nudili prvo zdravniško pomoč, 49-letna Veglia Capolino iz Ul. Pietà 29, ki se bo morala zdraviti 10 dni zaradi udarca po glavi. Ženska je povedala, da se je sama vračala domov iz trafike, v kateri je zaposlena. Na vogalu Ul. Fonderia s trgom pred bolnišnico pa jo je nenadoma od zadaj napadel neznanec, star približno 18 let. Udaril jo je po glavi in ji ukradel torbico, v kateri je imela osebne stvari in 300 lir.

KINO PROSEK-KONTOVEL
predvaja danes 4. t. m. ob 16. uri Cinemascope barvni film:
IGRA LJUBEZNI
(Il gioco dell'amore)
Igra DEBBIE REYNOLDS

KINO «ROSANDRA» V BOLJUNCU
predvaja danes 4. t. m. ob 17. uri barvni film:
BELI VRAG
— AGI MURAD —
(Il diavolo bianco)
Igrata: STEVE REEVES in GIORGIA MOLL

NOCNA SLUZBA LEKARN

Biasoletto, Ul. Roma 16; Manzoni, Ul. Settefontane 2; De Rovis, Ul. P. Revoltella 42; Trg Goldoni 8; dr. Rossetti, Ul. Combi 19.

Kino na Opčinah
predvaja danes 4. t. m. z začetkom ob 15. uri film:
«LETEČI VRAGI»
(I diavoli volanti)
Igrata STANLIO in OLIO

PRIMORSKI DNEVNIK
UREDNISTVO
TRST - UL. MONTECCHI 6-II.
TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559
PODRUZNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II, — Tel. 33-82
UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338
NAROCNINA
Mesečna 650 lir — Vnaprej: četrtletna 1800 lir, polletna 3500 lir, celoletna 6400 lir — FLRJ: v tednu 20 din, mesečno 420 din — Nedeljska: posamezna 40 din, letno 1920 din, polletno 960 din, četrtletno 480 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3-I, tel. 21-932, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14/3-375
OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi
Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Izdaja in tiska ZTT, Trst

Nekaj o zgodovini edine slovenske ladjedelnice

Iz malega zasebnega obrata je zraslo veliko podjetje

V piranski ladjedelnici je sedaj zaposlenih 450 delavcev, ki gradijo najrazličnejše ladje in čolne - Prva naročila za tujino

Zgodovina piranske ladjedelnice je dokaj pestra in ima precej staro tradicijo. Ladjedelnico so postavili proti koncu prejšnjega stoletja in v njej v glavnem popravljali lesene ladje. Tedaj ni bila to edina ladjedelnica na našem obalnem področju. Podobne obrate so imeli tudi Koper, Izola in Rovinj. Vendar pa je bila piranska ladjedelnica med vsemi največja, saj je imel tudi Piran najmočnejše leseno brodovje. Po končani drugi svetovni vojni se je postavilo vprašanje, kako obstoječe zmogljivosti s pridom uporabiti. To je bil tedaj problem vseh jugoslovanskih ladjedelnic, ki so gradile le leseno brodovje. Vse do leta 1957 o piranski ladjedelnici ni bilo mogoče govoriti kot o gospodarskem podjetju. Podjetje je bilo sestavljeno iz treh manjših obrtnih delavnic, ki so imele nekaj starega orodja in zastarelih naprav. Ta obrtna podjetja so bila v rokah privatnikov, zato tudi ni bilo pogojev, da bi se kakorkoli razvila. Leta 1947 je bila ustanovljena delniška družba, ki je obstajala vse do leta 1954. Leta 1956 pa je postala ladjedelnica samostojen obrat podjetja «Splošna plovba» Piran. Ker je njen nagel razvoj prerasel okvir obrata, se je 1. januarja 1961 ladjedelnica osamosvojila.

V letu 1955 so začeli v ladjedelnici s prvimi popravili železnih ladij, dve leti pozneje pa so že pričeli z novogradnjo tankerjev in z večjim remontom železnih objektov. Leta 1958 so že sprejeli naročilo Dunavskega Lloyda v Sisku za gradnjo motornega remorkerja z močjo 1500 HP. Letos in v prihodnjem letu pa bodo splavili dve ladji po 950 DWT za Indonezijo. Prvo so splavili 25. oktobra, čeravno so postavili kobilico za to ladjo šele 22. marca. Razen teh dveh plovnih objektov so zgradili in 9. septembra splavili baržo za podjetje «Ivan Milutinović» Beograd. V letošnjem letu je podjetje sklenilo pogodbo z dansko družbo Clausen iz Kopenhagena o gradnji specialne 2500 BRT ladje za prevoz živine; splavili jo bodo že 15. junija prihodnjega leta. To je vsekakor zelo kratek rok za gradnjo takšne specializirane ladje, vendar bo ladjedelnica z realizacijo pogodbenega roka dokazala, da po svoji sposobnosti in kvaliteti ne zaostaja za drugimi jugoslovanskimi ladjedelnicami. Razen tega bo začela ladjedelnica graditi tudi ladje-hladilnike za domače in inozemske naročnike, tako da bodo vse razpoložljive kapacitete polno zasedene.

O rasti in hitrem razvoju podjetja pričajo tudi naslednji podatki: Leta 1955 je bilo zaposlenih 160 delavcev in je bruto produkt znašal 220 milijonov dinarjev, sedaj pa je v podjetju zaposlenih 450 delavcev, medtem ko je bruto produkt že presegel 1 milijardo dinarjev. Ladjedelnica lahko danes gradi že vse vrste ladij do velikosti 3000 DWT, tankerje, potniško-tovorne ladje, vlačilce barže, bagerje itd. Razen železnih ladij gradi ladjedelnica tudi lesene ladje, tako ladje za trgovsko mornarico do velikosti 250 DWT, ribiške ladje, motorne in tudi športne čolne. Naposled pa opravlja novogradnje tudi v aluminiju, tako motorne čolne, čolne za vesla, palubne nadgradnje itd. Nagel razvoj podjetja zahteva tudi nove investicije, zakaj podjetje predstavlja za to področje pomembno dejavnost, saj je to edina slovenska ladjedelnica in stoji razen tega v neposredni bližini pristanišča in predstavlja važen člen v razvoju slovenskega in jugoslovanskega pomorstva.

Takšen razvoj podjetja pa bi bil nemogoč brez takšnega kolektiva, kakršnega ima piranska ladjedelnica. Delovni kolektiv je vlagal in še vedno vlaga velike napore za izgradnjo podjetja. Uspehi, ki so jih dosegli do sedaj, so jamstvo za še večje dosežke tako v proizvodni dejavnosti kakor tudi na področju socialnih, stanovanjskih in drugih problemov, ki jih delovni kolektiv prizadevno in aktivno rešuje.

M. L.

—«»—

Turistična ustanova o progah z letečo ladjo

Pokrajinska turistična ustanova izjavlja, da si je vedno prizadevala, da bi zagotovila za progi leteče ladje med Trstom in Benetkami ter med Trstom in Miljami čimveč potnikov. V ta namen je poskrbela tudi na lastne stroške za močno propagando v Italiji in inozemstvu. Večkrat je opozorila tudi ministrstvi za trgovinsko mornarico in turizem na veliko važnost, ki jo ima prevozna služba z letečo ladjo za razvoj turizma na Tržaškem. To je priznala tudi družba, ki je skrbela za omenjeni progi. Spričo sklepa, da se progi ukineta, je Pokrajinska turistična ustanova, ki se je vedno zavedala važnosti teh prog, napravila nadaljnje korake pri vladnem komisarju, pokrajinski upravi, trgovinski zbornici, občini, avtonomni turistični in letoviščarski ustanovi ter pri ministrstvih za trgovinsko mornarico in za turizem.

Poudariti pa je treba, da pokrajinska turistična ustanova ne more iz svojih skromnih sredstev nuditi podpore, ki jo zahteva družba za ohranitev omenjenih prog.

—«»—

Ricmanjec se je ponesrečil na «Saturnii»

Na delu se je včeraj popoldne ponesrečil 51-letni Giovanni Calligaris iz Ul. Parini 6, ki so ga sprejeli na ortopedski oddelek in se bo moral zdraviti od 10 do 20 dni. Calligaris je kopal jarek na nekem gradbišču, pa se je usul nanj material. Pri tem se je delavec pobil in ranil po levi nogi in si izpahnil desno nogo.

Na ladji «Saturnia» pa se je včeraj popoldne na delu ponesrečil 27-letni Edvard Pregarc iz Ricmanj št. 47. Padel je v podpalubje 5 metrov globoko in se pobil po glavi. Pri tem je tudi zgubil spomin. Z rešilnim avtom so ga odpeljali v bolnišnico, kjer so ga sprejeli na opazovalni oddelek. Zdraviti se bo moral dober teden.

—«»—

Nezgoda na delu

Ko je včeraj popoldne 41-letna Severina Merlak por. Carlet iz Ul. Ronchetto 109 pomagala pri raztovarjanju steklenic s tovornika na dvorišču podjetja Stock, ji je padla na levo nogo deska in ji jo poškodovala. Z avtom podjetja so žensko odpeljali v bolnišnico, kjer so jo sprejeli na ortopedski oddelek. Zdraviti se bo morala od 10 do 30 dni.

—«»—

Na ovinku pri svetilniku je motorista zaneslo v avto

Ko se je včeraj popoldne 56-letni Antonio Jazin s Furlanske ceste 117 peljal z motornim kolesom po Furlanski cesti, ga je na ovinku pri svetilniku zaneslo na skrajno stran ceste in je pri tem trčil v avto, ki ga je vozil 30-letni Cesare Parmeggiani iz Nabrežine-Postaja št. 80. Zletel je z vozila in se je pobil ter ranil po obrazu in desni roki. Sprejeli so ga na opazovalni oddelek in se bo moral zdraviti 8 dni.

—«»—

Avtobus podrl kolesarko iz Malega dola

Iz Nabrežine se je včeraj popoldne peljala s kolesom proti Sesljanu 39-letna Olga Bizjak por. Pangos iz Malega dola pri Komnu št. 1, pa jo je od zadaj podrl avtobus podjetja «Carsica», ki ga je vozil 40-letni Leo Cavo iz Nabrežine št. 158. Šofer je ustavil avtobus, s katerim so žensko pripeljali v Sesljan, od koder so jo z rešilnim avtom odpeljali v tržaško bolnišnico, kjer so ji nudili prvo zdravniško pomoč. Zdraviti se bo morala 10 dni.

V prostih urah izdeluje violine

Čudna so pota, ki privedejo ljudi k umetnosti. Primer zase je v Trebčah pri tov. Mariju Kralju, ki je leta 1957 začel kar sam izdelovati violine. To zaveda v prostih urah, za kratek čas in zabavo. Misel mu je prišla, ko se je njegova mlajša hčerka Katja vpisala v glasbeno šolo in začela igrati violino.

Kaj je že znano, da so Trebenci zelo iznajdljivi, podjetni in nadarjeni za glasbo.

Tov. Marij Kralj je po poklicu pleskar, delal je pa v še nekaterih ostalih poklicih in je kar nekega dne začel izdelovati violino. Najprej je izdelal kitaro, potem pa dokončal kar tri violine. Eno posebno pa je izdelal za hčerko, za izdelavo katere se je zanimal tudi s čitanjem knjig, ki so mu pojasnile to kar so že drugi napravili v tej stroki. Zgornji del violine male Katje je malenkost debelejši od končanih instrumentov te vrste. Nekateri naši glasbeni strokovnjaki so se pozanimali in preiskušali violino ter ugotovili, da instrument ne zaostaja za tistimi, ki so jih izdelali poklicni strokovnjaki.

Edinemu slovenskemu izdelovalcu violin na Tržaškem iskreno čestitamo za lep uspeh ter mu želimo, da bi mu to delo še nadalje prineslo zasluženo zadoščenje.

M. M.

Goriško-beneški dnevnik

Seja goriškega občinskega sveta

Občinski svetovalci soglasno obsojajo vse jedrske poskuse

Začetni del včerajšnje seje goriškega občinskega sveta je potekal v znamenju iskanja primernega postopka, ki naj zadovolji vse skupine, po katerem naj se obravnava demokristjanska interpelacija in komunistična resolucija o atomskih poskusih. Najprej je odvetnik Pascoli predlagal, naj bi demokristjansko interpelacijo, ki ugotavlja povečanje radioaktivnosti v goriškem ozračju, spremenili v resolucijo in tako omogočili, da bi se o njej izrekli vsi svetovalci. Liberalec dr. Majo pa je predlagal, naj se najprej prouči njegova interpelacija, ki se nanaša na prosto cono, okoli katere se je v zadnjem času dvignilo precej prahu, toda večina svetovalcev, razen dveh liberalcev, je glasovala za predlog dr. Gallarottija, ki je v županovi odsotnosti predsedoval seji, naj se združita interpelacija KD in resolucija KPI ter se začne diskusija o njiju.

Odbornik dr. Milocco je prečital interpelacijo svetovalcev KD dr. Tripanija in dr. Terenzia, ki sta navedla, da so po eksploziji zadnje sovjetske jedrske bombe z aparati tudi na Goriškem ugotovili povečanje žarčenja, kar bo prav gotovo imelo hude posledice za vse človeštvo. Sporočil je odborovo stališče, da se obsojajo sovjetski jedrski poskusi, obenem pa je svetovalec obvestil, da je bil včeraj na prefekturi sestanek, na katerem so sklenili, da bodo nakupili s prispevki vseh ustanov in s prispevki goriške občine aparaturo za potrebe središča, ki bo ugotavljalo radioaktivnost v ozračju.

V imenu predlagateljev resolucije je dr. Tripani govoril o nevarnosti žarčenja za človeštvo, nasprotoval je vsem jedrskim poskusom in dodal, da nič ne more opravičiti eksplozije sovjetske 50-megatonske bombe. Vsakogar, ki povzroča takšna dejanja, je svetovalec označil za kriminalca.

Ko je predsednik dr. Gallarotti prečital še resolucijo KPI, ki obsoja vse atomske poskuse in zahteva splošno razorožitev in mirno koeksistenco, je odvetnik Sfiligoj dejal, da «je Sovjetska zveza enostransko prekršila sporazum o premirju». Po njegovem mnenju je bila eksplozija bombe v zvezi s stanjem v Berlinu, vendar SZ ne bi smela biti v strahu pred Zahodom, ker nima napadalnih namenov, ampak hoče samo živeti v svobodi in miru.

Svetovalec KPI dr. Battello je najprej obsodil vrsto netočnosti, ki so bile izgovorjene pred njim in dejal, da v Gorici nimamo aparatov za ugotavljanje sleparij pri izdelovanju masla, razpolagamo pa s takšnimi, ki ugotavljajo radioaktivnost. Kako je mogoče vskladiti alarm, ki so ga demokrščani zagnali v Gorici, z izjavami ministra Giardine, ki je prav včeraj pomiril prebivalstvo, češ da ni razlogov za bojazen, ker se radiaktivnost v Italiji ni povečala. Svetovalec je dejal, da je Sovjetska zveza enostransko prekinila atomske poizkuse, medtem ko so v tem času Francozi izvršili vrsto eksplozij v Sahari. Poudaril je, da je bila njihova stranka vedno proti vsem atomskim poizkusom, ker se zaveda njihove nevarnosti za človeštvo. Podprl je predlog, da se kupijo aparati za ugotavljanje žarčenja, vendar je predlagal, naj kemično-agrarni zavod predvsem ugotavlja sleparije pri izdelovanju jestvin, kar spada v njegovo pristojnost na podlagi pravilnika tega zavoda, ki je bil sprejet leta 1925.

V začetku seje se je predsednik dr. Gallarotti, za njim pa tudi predstavniki vseh skupin, poklonil spominu pokojnega prvega predsednika republike Luigija Einaudija.

—«»—

IZ SOVODENJ

Urnik trgovin za 4. november

Danes 4. novembra bodo pekarne in mlekarne odprte v dopoldanskih urah, cvetličarne pa do 13. ure. Vse ostale trgovine bodo zaprte ves dan.

V nedeljo 5. novembra bodo pekarne, mlekarne, mesnice, trgovine s sadjem in zelenjavo ter cvetličarne odprte v dopoldanskih urah z običajnim nedeljskim urnikom. Vse druge trgovine pa bodo zaprte ves dan.

V prostorih trgovinske zbornice

Izpopolnjevalni tečaj za goriške trgovce

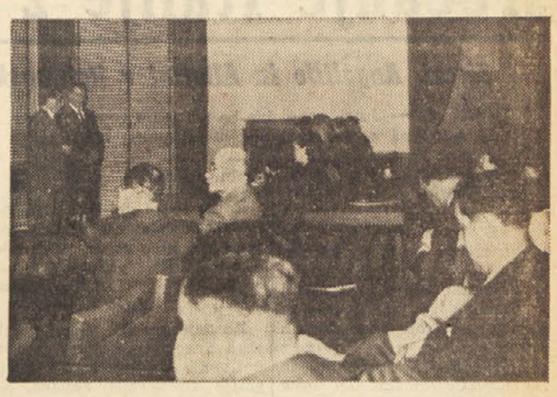

Pred dnevi so v veliki dvorani trgovinske zbornice v Gorici uradno otvorili VI. izpopolnjevalni tečaj za trgovce, ki ga je organizirala pokrajinska zveza trgovcev skupaj z deželnim vodstvom ENALC iz Trsta.

Ob otvoritvi so poudarili, da so podobni tečaji, ki so jih organizirali prejšnja leta, naleteli na splošno odobravanje tako v Gorici, kot v Krminu in Gradiški. Zaradi stalnih spreminjanj in dodatkov v zakonodaji, ki se tiče trgovine, so taki večerni tečaji vedno bolj potrebni, da se z njihovo pomočjo trgovci še bolj usposobijo v svoji stroki.

Pokrajinska zveza trgovcev opozarja še enkrat vse tiste, ki so se vpisali v tečaj, da se vršijo lekcije po trikrat tedensko in sicer v ponedeljek, sredo in petek ob 20.30 uri v prostorih trgovinske zbornice, v Ul. Crispi 10.

Na tečaju poučujejo naslednje predmete: socialna zakonodaja, trgovska in davčna zakonodaja, uprava in knjigovodstvo, načrtovanje in oprema moderne trgovine, blagoznanstvo, higiena in sistemi pospešene prodaje. Tečaj se vrši brezplačno in pridejo lahko k lekcijam ne samo vpisani, ampak tudi drugi trgovci in gostilničarji, ki se zanimajo za katerega izmed navedenih učnih predmetov.

—«»—

Pretep v gostilni

Ob 20.20 so pripeljali v civilno bolnišnico 33-letnega Benita Zuccattija iz Ul. Moreri 23, ker ga je v gostilni «Al Sole» nekdo tako močno s pestjo udaril po obrazu, da mu je razbil nos. Po prvi zdravniški pomoči so ga poslali domov. Če ne bodo medtem nastopile komplikacije, bo ozdravel v 5 dneh.

—«»—

Seznam občinskih davkov na vpogled

Županstvo iz Sovodenj sporoča, da je od 31. oktobra pa do 20. novembra na vpogled seznam občinskih davkov. Ta seznam si lahko vsak prizadeti ogleda med uradnimi urami na tajništvu občine. Kdor bi pri pregladu ugotovil kakšno nepravilnost ima čas vložiti pritožbo na občinsko davčno komisijo v roku 30 dni, to je najkasneje do 20. decembra. Pritožbo je treba napraviti na kolkovanem papirju za 100 lir.

—«»—

V nedeljo 12. novembra

Martinovanje s SPD na Lokvah

Slovensko planinsko društvo organizira v nedeljo 12. t. m. popoldne martinovanje na Lokvah, v hotelu Poldanovec. Vpisovanje za izlet z avtobusom se vrši do vključno 3. novembra na sedežu ZSPD vsak delavnik od 9. do 12. in od 15. do 18. ure. Vožnja z avtobusom stane za člane po 400 in za nečlane po 500 lir. Skupna večerja na Lokvah bo za člane brezplačna ter bodo pri vpisu plačali samo po 100 lir za rezerviranje, nečlani pa bodo morali plačati pri vpisu za večerjo po 400 lir.

Odhod avtobusa bo iz Podgore ob 13 in iz Gorice, izpred kavarne Bratuš, ob 13.15.

Doberdob ni samo delavska, ampak tudi kmečka vas

Dokler niso imeli vodovoda so živino napajali v «rondolini», «podropači» in «fižni»

Številno govejo živino, ki jo cenijo na 450 glav, pa pasejo na obsežnih pašnikih proti jezeru, Selcam in Zagraju

Suštarjeva mati se vrača z živino s paše

Doberdob se navadno smatra za izrazito delavsko vas. Njegovi prebivalci delajo v ladjedelnici in v manjših obratih v Tržiču, številni njegovi prebivalci pa odhajajo na delo v goriške tovarne. Sodimo, da ne bi bili objektivni, če bi vztrajali pri tej trditvi. Zamerili bi se ne samo tistim vaščanom, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, ampak tudi samim delavcem. Doberdob je morda prav toliko kot delavska tudi kmečka vas. Številni njeni prebivalci se preživljajo s kmetijstvom, v katerem je ravno živinoreja ena izmed najvažnejših panog.

Kraška zemlja je tako skopa, da je ta njena lastnost prišla že v pregovor. Nagosto je posejana s kamenjem, ki preprečuje obdelavo zemlje. Le malokje je toliko skupaj, da se jo izplača obdelovati. Zaradi tega ni čudno, če so kraški kmetovalci vedno težili za nakupovanjem orne zemlje, «v laškem», se pravi v furlanski nižini, od koder prinesejo večji del svojih pridelkov.

Kljub svoji skoposti pa kraška zemlja ni brez vrednosti. Na njej se razprostirajo obsežni pašniki, pa tudi senožeti, na katerih je dovolj krme za govejo živino.

Če naj se povrnemo k prejšnjim ugotovitvam, da je Doberdob tudi kmečka vas, imamo za to dovolj dokazov, samo če se za kratek čas sprehodimo po vasi. Čestokrat na njenih ulicah srečujemo črede goved, ki se vračajo na pašo ali z nje. Navadno jih ženejo starejši ljudje, toda tudi otroci pridejo v poštev, ker so dobri pastirji in pazijo, da živina ne uteče na sosedovo zemljo.

Doberdobski pašniki se razprostirajo v smeri proti jezeru, proti Poljanam in Zagraju. Pasejo pa tudi proti Selcam, kjer je zemljo odkupila vojaščina za vežbanje. Na teh pašnikih je paša vedno dovoljena, če nimajo vaj.

Vse to področje je zelo obsežno in na njem je precej krme. Če hočejo živinorejci tudi pozimi nakrmiti svojo živino, ki šteje okoli 450 do 500 glav, pa morajo pripeljati na senik precej stotov sena z laškega, kjer imajo deteljišča in travnike.

Napajanje živine jim ne dela težav kot pred prvo vojno, ko še niso imeli vodovoda. V tem so za sedaj, dokler vodovoda ne bodo napeljali po vsej občini (to ni več tako daleč, ker se vprašanje ugodno rešuje) na boljšem pred Jameljci in Dolani. V Doberdobu imajo namreč v vsaki hiši vodo iz vodovoda, najbolj iznajdljivi pa so postavili v hlev, pred vsako žival posodo, v katero priteče voda, ko žival potisne gobec vanjo.

Tako praktičnega načina napajanja pa tudi Doberdobci niso vedno poznali. Pred prvo svetovno vojno so tudi v tej vasi gonili živali k napajališčem, ki so bila izven vasi. Imeli so tri napajališča, ki jih starejši vaščani dobro pomnijo in tudi njihovih imen niso pozabili. Pri borovcih ob cesti, ki pelje k jezeru, je bila «rondolina», ob pokopališču «podropačа», ob cesti, ki pelje proti Gorici, pa «fižna», ki so jo vojaki zasuli prav te dni.

Ob njih so se vaščani zbirali po večkrat na dan, si izmenjavali vesti. Na račun teh krajev so slišali marsikatero zgodbo, ki je še danes niso pozabili.

Tako so nam povedali, da je bil neki vaščan, France po imenu, zelo slabe volje. Ker ga ni minila in mu je vrhu vsega tisti dan šlo vse narobe, je v jezi rekel:

«Kar v rondolino se bom šel utopit.»

Soseda, ki je slišala te besede, mu je takoj oponesla:

«Kaj praviš, da se boš šel utopit v rondolino, ko ni niti kanca vode v njej.»

«Dobro — je odgovoril France — če ni vode v njej, se bom pa v blato zaril, samo da bo enkrat konec.»

Ko smo prejšnji dan obiskali Doberdob, smo na cesti srečali priletno ženico, ki je gnala živino s paše. Žival je bila sita, ko pa smo se za trenutek postavili pred njo z objektivom, je stekla na tuje in začela muliti travo s takšno slastjo, kot da bi je tisti dan še ne videla. Suštarjeva mati je stekla za njo, da bi jo spet spravila na cesto, čredo pa v red. Precej opravka je imela s tem poslom, toda predstaviti se vseeno ni pozabila: «Suštarjeva sem, toda šolnov ne delamo in jih nismo tudi nikoli delali. Ne pozabite name in mi prinesite sliko,» je še rekla z zadovoljnim glasom in nadaljevala pot pred svojo čredo proti domu.

Draga mati, na sliko nismo pozabili, poglejte jo, kaj se vam zdi?

—«»—

Sožalje Gorice ob Einaudijevi smrti

Goriški župan dr. Poterzio je poslal brzojavno sožalko predsedniku senata ob smrti senatorja Luigija Einaudija, bivšega predsednika republike. Predsednik senata Merzagora se je v imenu skupščine zahvalil za sožalje.

Izpred okrožnega sodišča

Zakaj je prišlo do stečaja Scarelove mesnice na Travniku

Polsestra ji je ušla, češ da je z njo slabo ravnala, ter se zatekla k sosedovi družini

Včeraj dopoldne je goriško okrožno sodišče razpravljalo skoraj izključno o raznih prizivih proti prvostopnim razsodbam. Med temi je bila zanimiva zadeva stečaja znanega goriškega mesarja, ki ima mesnico na Travniku, Hermenegilda Scarela. Pred okrožnim sodiščem je bil Scarel dne 27. oktobra lani obsojen na štiri mesece zapora in plačilo sodnih stroškov, ker ni v zvezi s stečajem vodil poslovnih knjig in drugih zapisnikov in tudi ni zahteval naj se proglasi stečaj njegovega podjetja.

Goriški komercialist Silverio Quala, kateremu je bilo poverjeno kuratorstvo nad podjetjem v stečaju, je v svojem poročilu na kratko orisal vso zgodovino tega podjetja.

Scarel je imel prvotno mesnico v Solkanu, decembra leta 1933 pa je od nekega Paliča iz Ajdovščine kupil lokal na Travniku št. 8 za nekaj nad 20.000 lir. Kot izkušen mesar je Scarel sprva dobro vpeljal svojo mesnico in že čez nekaj let kupil hišo v Ul. Formica, pozneje pa še hišo v Ul. Vitt. Veneto št. 49, kjer stanuje z družino še danes. Tudi takoj po vojni mu je šlo dobro, ker je imel med drugim tudi večje vojaške dobave.

Tako je sklenil, da bo modernizral svojo mesnico na Travniku in se dogovoril s podjetjem Avon iz Vidma, da mu bo izvršilo to delo za 750 tisoč lir. Ker je imel takrat Scarel poleg obeh hiš še dva milijona v gotovini, je računal, da bo kaj takega lahko izvedel. Ko pa je bila obnova mesnice zaključena, je račun presegel tri milijone lir in poleg tega je moral izdati še milijon lir za opremo.

Da bi kril razliko, je Scarel najel pri Banca del Lavoro posojilo z znesku 1 milijona 800.000 lir, dejansko pa je prejel samo 1.523.120 lir. V mesnici pa se promet ni dosti povečal in zato je Scarel sklenil, da bo odprl v svoji hiši v Ul. Formica izdelovalnico salam ter je v ta namen zopet potrošil nad tri milijone lir, ki jih je dobil naposodo v banki. Tudi to podjetje ni prineslo pričakovanih rezultatov in tako je Scarel lezel iz dolga v dolg, dokler ni bil proglašen stečaj njegovega podjetja.

Kolikor je mogel kurator ugotoviti, znaša vrednost vsega premoženja okrog 18 milijonov lir, dolgovi pa so dosegli okrog 30 milijonov. Torej bi znašal primanjkljaj okrog 12 milijonov in toliko bodo seveda izgubili upniki. Poročilo zaključuje, da če bi se Scarel bavil samo z mesarijo in pustil trgovino ali industrijo, katerima ni bil kos, ker mu je manjkalo potrebne izobrazbe in izkustva, bi prav gotovo ne zašel v stečaj, ker za družino ni jemal **več kot** po 80.000 lir mesečno iz podjetja, čeprav šteje družina sedem članov.

Pri včerajšnji razpravi je okrožno sodišče potrdilo prvostopno razsodbo in poleg tega naložilo Scarelu še plačilo dodatnih sodnih stroškov. Branil ga je odv. Pedroni.

* * *

Pri drugi razpravi se je morala zagovarjati 34-letna Giovanna Balentinu por. Zagato, ki je bila rojena v Nuoru na Sardiniji, sedaj pa živi v Gorici, v Ul. Carso 15.

Bilo je 6. oktobra 1959, ko je h gospodinji Danici Busdo, ki stanuje na Rojcah v Ul. Pola 2, prihitela vsa objokana 12-letna Maria Pina, ki je polsestra Giovanne Balentinu in se potožila, da ta zelo slabo ravna z njo in da jo pretepa. Pokazala je tudi številne udarce in celo vgriz na roki ter dejala, da jo je ugriznila njena polsestra, ter da nikakor ne gre več k njej.

Dekle so odpeljali k orožnikom, ki so napravili zapisnik in zadevo prijavili sodišču. Iz zapisnika je razvidno, da je Pina prišla v Gorico leta 1958 na izrecno željo polsestre, da bi ji varovala otroke, sedaj pa absolutno ne mara več k njej in zato so jo zaupali v varstvo Danici Busdo, pri kateri bo ostala, dokler oblasti za mladoletne ne bi ukrenile drugače.

Pri prvostopni razpravi dne 11. decembra 1960 je bila Balentinu obsojena na 20 dni zapora z dvojnimi olajševalnimi okoliščinami. Proti razsodbi je njen odvetnik vložil priziv in včeraj je bila žena oproščena zaradi pomanjkanja dokazov. Obtoženko je branil odv. Pedroni.

Predsednik sodišča dr. Storto, drž. tožilec Wuerich, zapisnikar Omeri.

Goriški nogomet

Veliko zanimanje v Štandrežu za nedeljsko tekmo z Mošo

Sovodenjci bodo igrali v Šlovrencu

Štandreški športniki pričakujejo z velikim zanimanjem jutrišnje srečanje Juventine z nogometaši iz Moše, ki bo na igrišču v Štandrežu. Sodeč po položaju na lestvici sta obe moštvi enakovredni, saj imata vsako po štiri točke. Pripomniti pa moramo, da je Moša sedaj v formi, saj je preteklo nedeljo odnesla obe točki iz Gradiške, kjer je igrala proti Torriani. Zato bodo morali domači nogometaši res dobro igrati, če bodo hoteli obdržati doma obe točki. Glavna sprememba v vrstah Juventine bo ta, da nastopi tokrat v vratih Malavolti, ki je bil svoj čas vratar pri Moši in bo gotovo hotel pokazati, da je še vedno v formi. Tudi v napadu bodo vnesli nekatere manjše spremembe.

Sovodenjski športniki in njihovi navijači pa se bodo jutri odpravili v Šlovrenc, kjer jih čaka tekma z domačim moštvom. Srečanje prav gotovo ne bo lahko, vendar če se bodo Sovodenjci tako izkazali kot so se preteklo nedeljo, prav gotovo tudi uspeh ne bo izostal.

Tako v Štandrežu, kot v Št. Lovrencu računajo, da bodo prišli navijači v večjem številu na tekmo in pomagali svojim miljencem do uspeha.

—«»—

V nedeljo pri Kekcu

Sestanek primorskih planincev

Preteklo nedeljo so se pri Kekcu nad Novo Gorico zbrali na sestanek predstavniki planincev Primorske z obeh strani meje. Na sestanek so prišli predstavniki PD iz Nove Gorice, Kopra, Sežane, Postojne, Idrije, Ajdovščine, Ilirske Bistrice, Tolmina, Bovca, Kobarida, Cerkna in Podbrda ter zastopniki planinskih društev iz Gorice, Trsta in Cedada. Zastopana je bila tudi Planinska zveza Slovenije.

Na sestanku so razpravljali o številnih problemih planinarstva na Primorskem ter med drugim ugotovili koristnost takih pokrajinskih srečanj, ki naj bi bila v bodoče še bolj pogosta. Sklenili so tudi, da bodo skušali pritegniti čim več mladine v planinske vrste in bodo v ta namen še tesneje sodelovali z mladinskimi organizacijami.

OD VČERAJ DO DANES

KINO

v GORICI

CORSO. 14.30, 18 in 21.30: «Špartak», K. Douglas, J. Simmons, L. Olivier in T. Curtis. Cinemascope v barvah.

VERDI. 14.30: «Macist, najmočnejši človek na svetu», M. Forest in M. Orfei. Italijanski barvni film. Cinemascope.

VITTORIA. 15.00: «Rozamunda in Albuin», J. Palance in E. Rossi Drago. Italijanski barvni film, cinemascope.

CENTRALE. 15.00: «Upor plačancev», V. Mayo in C. Sammartin. Ameriški barvni film, cinemascope.

—«»—

DEZURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna S. GIUSTO, Korzo Italia št. 242, tel. 31-51.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 15,2 stopinje ob 13.15, najnižjo 3,2 stopinje ob eni uri ponoči. Povprečna dnevna vlaga je dosegla 70 odstotkov.

NADALJUJE SE

SODNA RAZPRODAJA

6.135 kosov obleke zaradi stečaja

v «MAGAZZINI CONFEZIONI AL CORSO»

KORZO ITALIA 27 - GORICA

NISO DOVOLJENE ŠPEKULACIJE

ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Povratna kvalifikacijska tekma za potovanje v Čile

Danes na turinskem stadionu srečanje Italije z Izraelom

Sivori, Angelillo in Altafini v italijanski napadalni vrsti

TURIN, 3. — Jutri popoldne bo v Turinu povratna kvalifikacijska tekma za svetovni nogometni pokal med Italijo in Izraelom. V prvi tekmi v Tel Avivu so Italijani zmagali in tudi tokrat se jim obeta popoln uspeh.

Tega mnenja je tudi madžarski trener izraelske enajstorice, ki vseeno upa na kako presenečenje. Italijani so prepričani, da se bo njihov napad bolj izkazal kot v prvi tekmi še posebno, ker bodo osrednjo napadalno trojico sestavljali nič manj kot trije «oriundi» in sicer Sivori, Angelillo in Altafini. Če dodamo, da bosta na krilih Corso in Mora, tedaj ne pretiravamo če rečemo, da je to najboljša prednja vrsta, kar jih premore danes italijanski nogomet.

Danes so se italijanski in izraelski nogometaši podali na Supergo, kjer so se poklonili spominu igralcev Torina, ki so se pred 12 leti smrtno ponesrečili pri letalski nesreči.

Kasneje so bili tako člani obeh nogometnih reprezentanc kot vodje in njihovo spremstvo gostje turinskega župana, ki jim je priredil zakusko. Po zakuski so se nogometaši vrnili v hotele, kjer so preostali čas preživeli v miru.

Jutri bo torej padla kocka. Italija si bo zaigrala pravico do potnega lista na svetovno prvenstvo v Čile, ki bo prihodnje leto. Domači igralci imajo največ možnosti in skoraj ni nobenega, ki bi dvomil v njihov uspeh. Seveda bodo morali posebno v obrambi paziti na nekatere hitre in zvite igralce izraelskega moštva.

—«»—

V sredo 8. t. m.

Televizijski prenos tekme Italija-Anglija

RIM, 3. — Nogometno tekmo med reprezentanco italijanske FIGC in angleške Football League, ki bo v sredo 8. t. m. v Mancestru, bodo v celoti prenašali po italijanski televiziji. Prenos se bo začel ob 22.20.

Totocalcio

Alessandria - Bari	1 X
Brescia - Verona	1
Cosenza - Prato	1
Lazio - Como	1
Lucchese - Pro Patria	X 1
Messina - Napoli	X 2
Modena - Genoa	X 2
Novara - Simmenthal	1
Parma - Catanzaro	1
Sambened. - Reggiana	1 X 2
Vittorio V. - Triestina	1 X 2
Ascoli - Anconitana	1
Salernitana - Foggia	1
Siena - Pisa	1 X
Portocivit. - Cagliari	X

Tenis za pokal švedskega kralja

Danes in jutri dvoboj Italija-Jugoslavija

Prve borbe: Jacobini-Plečević in Tacchini-Nikolić

MILAN, 3. — Jutri, v soboto se bo v Metanopoliju začel teniški dvoboj za pokal švedskega kralja med Italijo in Jugoslavijo.

Nocoj so izžrebali pare, ki bodo prvi stopili na igrišče. Srečanje se bo začelo ob 16.30. Prva se bosta spoprijela Jacobini za Italijo in Plečević za Jugoslavijo. Njima bosta sledila Tacchini in Nikolić.

Po prvih dveh srečanjih bodo določili pare za double. V nedeljo bodo zaključne tekme posameznikov in sicer Jacobini - Nikolić in Tacchini - Plečević.

STOCKHOLM, 3. — Švedski teniški igralec Ulf Schmidt je sklenil «obesiti reket na klin» in se odpovedati aktivnemu udejstvovanju. To pa zato, da se lahko bolj posveti delu v očetovem podjetju. Vseeno je pripravljen še nastopiti v srečanjih za Davisov pokal če bodo to seveda želeli švedski teniški krogi.

TOTIP

1.	prvi	1 X 2
	drugi	X 1 2
2.	prvi	2 1
	drugi	X 2
3.	prvi	1
	drugi	X
4.	prvi	1
	drugi	X
5.	prvi	1 2
	drugi	1 X
6.	prvi	1
	drugi	2

MILAN, 3. — Na predlog selektorja nogometne reprezentance dr. Fonija je FIGC nujno poslala igralca Rome Francisca Ramona Lojacona v Anglijo, kjer se bo pridružil italijanskim nogometašem, ki bodo 8. t. m. nastopili v Mancesteru proti reprezentanci angleške Football League. Lojacono je odpotoval iz Rima z letalom.

***

MILAN, 3. — Za nastop v Hamburgu se bo vodstvo nogometne enajstorice Milana poslužilo tudi izposojenih igralcev. Govori se, da bodo z milanskimi igralci odpotovali v Nemčijo člana Rome Selmosson in Ghigia ter branilec Triestine Frigeri. Ni izključeno, da se bo milanskemu moštvu pridružil tudi Argentinec Merighi.

Finska je nenadoma postala politično pomembna

(Nadaljevanje s 3. strani)

Problem stanovanj, predvsem najemnine je tudi na Finskem zelo pereč in če je stanovanj sicer precej, je najemnina tisti problem, ki je na Finskem že večkrat razburil duhove in že večkrat prišel pred parlament. Pred petimi leti je ta problem privedel celo do splošne stavke, ki je bila tretja v vsej zgodovini Finske in je trajala 20 dni. Zadeva je bila sledeča:

Na Finskem je zakon o blokiranih najemninah še vedno v veljavi. Toda hišni lastniki so se odločili, povišati najemnine in ker delavci in uradniki — najemniki niso hoteli povišane najemnine plačati, so jih hišni lastniki vrgli na ulico. Parlament je po čudni logiki dal prav hišnim lastnikom, in tedaj so proglasile splošno stavko vse stranke, začenši od komunistov in socialnih demokratov. Stavka je trajala 20 dni. Trma hišnih lastnikov, ki jih je podpirala vlada, pa je morala popustiti, kajti z delavci v stavki se je solidalizirala celo policija, ki je prav tako stopila v stavko.

O finski prestolnici in Finski sami bi se dalo še mnogo povedati. Mesto je zares lepo, za naše pojme morda preveč razmetano, zato pa hkrati tudi zelo idilično, vendar pa je ta idila bolj na zunaj, kajti če bi hoteli vrtati malo globlje v notranje zadeve, bi videli, da ni vse tako idilično.

Z nastopom atletov predzadnji dan 4. športnega tedna

Urnik tekmovanj

DANES	atletika:
	ob 9. 80 metrov, krogla, daljina,
	ob 10. višina, disk,
	ob 11. 60 metrov ženske in mladinci,
	ob 12. finali tekov,
	ob 13. tek čez drn in strn.
	ob 15.30 nogomet *(finale)*
Jutri	ob 14. namizni tenis *(finale)*
	ob 15. odbojka *(finale)*

Po zaključku tekmovanja v odbojki razdelitev nagrad.

SPORED DANES

Se dva dni in rezultate letošnjega tedna bodo spravili v arhiv. Ostal pa bo odmev, ki ne bo tako hitro zamrl. Dokaz so nam številne, za nekatere panoge celo preštevilne prijave, ki so spravile prireditelje večkrat v resno časovno zadrego. Z dobro voljo pa so vse težave premostili in že danes lahko rečemo, da takega uspeha nismo niti najmanj pričakovali.

Današnji dan lahko štejemo med najbolj pestre letošnjega športnega tedna. Predvsem bodo stopili na plan ljubitelji in gojitelji «kraljice športa» to je atletike. Ne bomo posebej ponatisnili razporeda tekmovanj, ki je že objavljen v okviru. Želeli pa bi poudarjati, da bo danes zjutraj na stadionu «Prvi maj» precej živahno. Upamo samo, da dež ne bo motil poteka tekmovanj, ki bi morali dati, kljub neprimernim stezam in skakališč, za nas še kar dobre rezultate.

Ljubitelji nogometa pa bodo prišli popoldne na svoj račun. Na sporedu je namreč finalna tekma za prvo mesto med enajstoricama Prosека-Kontovela in Križa. Ni nobenega dvoma, da bo tekma privabila na stadion vroče navijače, ki bodo spodbujali branilce obeh predstavnikov k uspešni igri. Kdo ima največ možnosti za zmago? Po tem kar smo v izločilnem kolu videli, so Prosečani favoriti, pa čeprav ne smemo misliti, da se Križ namerava predati brez borbe. Naj zmaga kdorkoli. Važno je le, da se nasprotnika lojalno borita in se tudi s športnim vedenjem poteguje ta za prvo mesto v tej privlačni panogi 4. športnega tedna.

Uradna razpredelnica gimkane

Barini z motorjem in Petaros z avtom najbolj spretna vozača

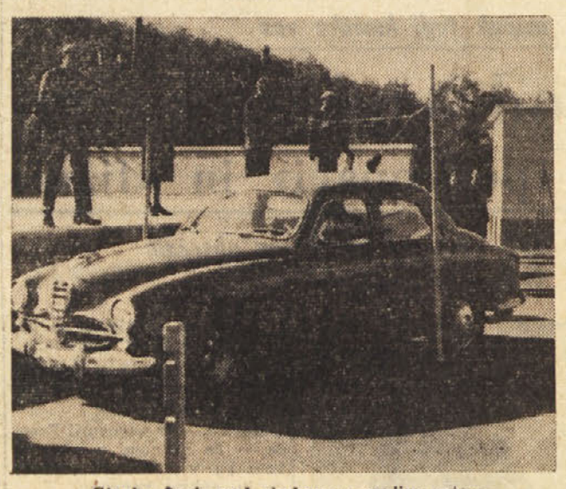

Glavko Švab med gimkano s svojim avtom

Kot smo že pisali, je gimkana privabila v sredo na stadion precejšnje število ljubiteljev rohnečih motorjev. Uspeh je bil torej popoln in več ali manj so vsi udeleženci pokazali spretnost pri manevriranju tako motorjev kot avtomobilov po vijugasto začrtani progi polni zaprek. Dan po tekmovanju smo objavili samo neuradno lestvico. Sedaj so nam prireditelji poslali uradno razpredelnico moto in tudi avto gimkane, ki jo v celoti objavljamo.

MOTO GIMKANA

1. BARINI GIULIANO	2'19"2
2. Bukovec Marjan	2'22"5
3. Kralj Alfred	2'22"6
4. Kosmač Bogdan	2'23"1
5. Puntar Franko	2'23"7
6. Čuk Henrik	2'26"7
7. Lavrenčič Miran	2'28"0
8. Šmit Sergij	2'28"2
9. Metelko Viktor	2'28"7
10. Švab Glavko	2'29"1
11. Dougan Anton	2'30"5
12. Pahor Emil	2'31"0
13. Cesar Sergij	2'35"2
14. Bukavec Lucijan	2'35"5
15. Kapun Edi	2'36"6
16. Verginela Silvij	2'39"9
17. Kuferzin Ivo	2'40"0
18. Volpi Oskar	2'41"5
19. Pilat Danilo	2'41"8
20. Zupin Marij	2'42"6
21. Škabar Darko	2'43"0
22.-23. Riolino Marcel	2'43"5
22.-23. Furlan Lucijan	2'43"5
24. Škerjanj Peter	2'48"3
25. Mar Friderik	2'48"7
26. Danielut Franko	2'48"9
27. Škerlavaj Peter	2'49"8
28. Rupel Bruno	2'52"8
29. Sardoč Darjo	2'54"3
30. Širca Srečko	2'51"1

Vespist med tekmovanjem

31. Prelc Jože	3'02"0
32. Colja Aldo	3'05"1
Gombač Emil	2'46"3
33. Kalc Avguštin	3'08"9
34. Dovgan Marino	3'14"0
35. Pirjevec Lucijan	3'52"3

AVTO GIMKANA

1. PETAROS ZORKO	1'48"4
2. Perić Valentin	2'04"7
3. Švab Glavko	2'49"0
Suban Lelio	odstopil

Izven konkurence:

—«»—

Odbojka za mladince

V nedeljo dopoldne nastop ekipe ŠZ Bor

V nedeljo se bo na igrišču kluba VIS v Ul. Belpoggio začel mladinski pokrajinski propagandni turnir v odbojki. Tudi ŠZ Bor bo zastopano in sicer s svojo pomlajeno ekipo.

Vodstvo Bora je že sestavilo moštvo, v katerem bodo Sergij in Valter Veljak, Skrinjar, Vitez, I. Orel, Pertot, V. Mijot, Cupin in Šušteršič.

Vsi ti igralci naj se zberejo v nedeljo zjutraj točno ob 8. uri pred pokritim plavalnim bazenom.

Prvi dan turnirja bo potekal po naslednjem urniku:

ob 8.45 Vis C - BOR
ob 9.30 BOR - Gasilci B
ob 10.15 Invicta - Vis C
ob 11.00 Vis B - Invicta
ob 11.45 CRA CRDA - Vis B

Just Kovačič zmagovalec šahovskega turnirja

Pogled na šahiste, ki so včeraj nastopili na turnirju, ki je bil v okviru športnega tedna

Tudi za šahovski turnir se je prijavilo precejšnje število šahistov. Sicer je bila razlika med nekaterimi prevelika, da bi se lahko govorilo o ostrih borbah. Te so potekale le med prvoplasiranimi, ki pa so morali prepustiti najboljše mesto članu svetoivanskega prosvetnega društva Škamperle Justu Kovačiču. Kovačič je zabeležil samo en poraz in še tega mu je zadal njegov brat Lucijan. To je tudi edino presenečenje turnirja, ki se je zaključil kakor sledi:

1. Kovačič J. (Škam.)	8 točk
2. Volčič A. (Cankar)	7
Jelerčič J. (Škam.)	7
4. Kovačič Lucijan	4 1/2
5. Bidovec Matjaž	4
6. Kravos Marko	3
7. Fabjan Boris	2
8. Žerjal Stojan	1 1/2
9. Janković Bruno	1

Izven konkurence je Rudež osvojil 7 točk.

Turnir namiznega tenisa za mladince

Milič in Vitez v finalu

Po nastopu članov in članic, so se včeraj tudi mladinci pomerili v namiznem tenisu. Tekmovanje je potekalo po pričakovanju in v finale sta se uvrstila dva najbolj stalna in že preizkušena, pa čeprav še mlada igralca, to je Milič in Vitez.

Oba sta izločila vse nasprotnike, ki so jima hoteli ovirati pot k zaključnemu delu turnirja. Vitez je odpravil najprej Cavo in nato tudi Stanisso, ki je precej izločil Kuferzina.

Mladi Milič je imel težji posel. Najprej je moral premagati J. Morelja in nato še Antoninija, ki je v prvi kvalifikacijski tekmi odpravil Uršič.

Milič in Vitez se bosta v nedeljo borila za prvo mesto med mladinci. Borba bo zanimiva in brez dvoma napeta, kot bodo napeti zaključni seti članskega prvenstva med Merlakom in Tomšičem in pri dekletih med Batistovo in Luinovo.

Finalne borbe bodo v nedeljo popoldne skupno z zaključno fazo turnirja v odbojki.

Dogodki športnega tedna v slikah

Besede ne zadostujejo za opis tekmovanj v posameznih panogah športnega tedna. Slike so včasih bolj zgovorne. Tudi naš fotograf je s svojo kamero sledil zanimivim borbam. Objavljamo njegovo delo v slikah.

1. Furlanova, Orlova in Sirceva — članice ekipa RMV, ki je zmagala v planinsko orientalskem pohodu

2. Odbojka je vedno privabila v dvorano številne navijače. Prizor je bil posnet med izločilnimi tekmami

3. Tudi streljanje z zračno puško ima pri nas precej ljubiteljev

IVAN CANKAR

na klancu

30.

V. Vzbrstela je mladina

Lojze je vstal in zazibalo se je pred njim. «Glej, pijan sem!» si je mislil in zasmejal se je; zdelo se mu je čudno in smešno, da je bil pijan, nič mu ni bilo neprijetno in samo zibalo se je, kamor je pogledal: zibala se je nalahko miza, kakor da bi bil kdo spodaj in bi jo dvigal s hrbtom, zibala so se vrata, zibala so se okna in tla so se časih malo zamajala. Sedel je na posteljo. Mati je stopila k njemu in ga je pogladila po laseh. «Spat pojdi, Lojze! Kaj ne veš, kakšen dan bo jutri?» — Lojzeta je izpreletelo, takoj se je iztreznil in oči so pogledale bistro.

Ko se je razpravil in je ležal že dolgo časa, se je vzdignil na komolcih in je pogledal proti materini postelji. Mati je klečala na tleh, čisto je bila sključena v dve gube in Lojze je slišal, kako je šepetala. Na mizi je bila luč globoko privita, tako da je bil mrak v izbi.

«Mati!» je zaklical Lojze nalahko in je iztegnil roko. Mati je dvignila glavo počasi in se je ozrla k Lojzetu; njen obraz je bil čudno mlad, ves bel in brez gub, ustnice so se smehljale mirno.

«Jaz ne morem spati.»

«Moli naglas!»

Pokleknil je v postelji in molila sta polglasno. Za zastorom je sopla mati, mala Francka je ležala na tleh in se je smehljala s polodprtimi ustnicami. Zunaj je bil lep večer, mir božji je plaval nad vso pokrajino.

Ko se je danilo, sta se mati in Lojze že odpravljala. Stara mati se je zbudila in je kašljala za zagrinjalom, mala Francka je sedela v sami srajci na tleh in se je jokala. Šla je na prag za bratom in za materjo, ki sta bila oba nedeljsko oblečena in sta imela velike cule v rokah. «Noter pojdi, Francka!» je zaklical Lojze, ko je bil že na klancu. Toda Francka je tekla za njima in je jokala naglas. Mati se je razjezila: «Domov, Francka!» — Toda Francka je tekla in se je spotaknila in je padla. Ko je vstala, si ni upala več dalje, jokala je in je gledala za njima, ki sta hitela po klancu.

Na kolodvoru je bila vse prazno in tudi voz je bil prazen, ki sta sedla vanj; drugi vozovi so bili polni italijanskih delavcev, rjavi obrazi so gledali skozi mala okenca. Sedla sta k oknu in sta gledala, kako je hitela pokrajina mimo, — pusta pokrajina, samo kamenje in sam osat. Toda kmalu se je izpreminjalo, že so se prikazovali zeleni travniki, polje se je svetilo tam v dolini, sonce je sijalo na bele hiše, ki so se videle majhne in lične, kakor otroške igračice, narejene iz belega papirja. Vlak je časih malo postal, sprevodniki so vzklikali z visokim glasom, zaropotalo je, streslo se in spet je šlo dalje, zdaj že po lepi ravnini, že naravnost proti Ljubljani. Lojzetu je utripalo srce, da ga je slišal; — gledal je s pozornim očesom in zdelo se mu je, da že vidi, kako se tam od daleč sveti nekaj bisernega, čudovitega — pač zlasti stolp ljubljanske cerkve. Gledal je in bleščalo se je venomer, migljalo je iz megle, razločevalo se je zmerom bolj, ali potem je nenadoma spet izginilo, prav pred očmi se je dvignil črn holm, kakor da bi bil šele v tem hipu zrastel iz zemlje.... Toda glej, visoko poslopje, in že spet drugo, in že drugo ob drugem: tam vitek stolp tvornice, tam prostran vrt s pisanimi steklenimi kroglami ki so se lesketale v soncu.... Visoko poslopje je ostalo zadaj, odprl se je malo svet, odprla se je nenadoma dolga in široka cesta s hišami na obeh straneh in v ozadju se je vzdignilo dvoje visokih rdečih stolpov z nečim zlatim, bleščečim na vrhu.... Zažvižgalo je, zaropotal je vlak in se ustavil. Lojze in mati sta stopila z voza na prostrani peron ljubljanskega kolodvora. Ljudi je bilo tam vse polno, večidel so bili gosposko oblečeni in nekateri so govorili po nemško. Dolga cesta je držala s kolodvora v mesto in krenila sta naravnost po njej. «Bova že prišla do kakšne cerkve,» je rekla mati.

Prišla sta do cerkve, visoke stopnice so vodile do velikih vrat. Temno je bilo v cerkvi in slovesno, tako da sta si komaj upala dalje. Stare ženske so sedele v klopeh, nekatere so molile polglasno in so zdihovale; na stranskem oltarju so gorele sveče; star duhovnik, sključen in plešast, je daroval mašo, ministrant je stopal tiho po preprogi, v dolgi vrsti so klečale ženske pred oltarjem.... Ko sta šla iz cerkve, je vrgla mati krajcar v pušico. Prekrižala sta se z blagoslovljeno vodo in sta nastopila pot po mestu. Vse polno ljudi je bilo povsod, vozovi so ropotali mimo, večni semenj.

Do večera sta vse opravila; vpisali so Lojzeta v šolo, pri gospodu sta bila, ki je obljubil, da bo dajal Lojzetu marke za kosilo, in tudi stanovanje sta našla v Florijanskih ulicah, nasproti majhne cerkve, ki je bila podobna samotni podružnici na notranjskem holmu. V hišo se je šlo po široki veži in preko dvorišča, po stopnicah in potem po dolgem mostovžu, ki je visel ob zidu vse okoli dvorišča in se je stresal, če je človek trdo stopal.

Gospodinja je bila postarna, velika in debela ženska; otrok ni imela, pravila je, da ji je mož umrl, in solze so ji prišle v oči, tako da se je Francki zelo zasmilila. Stanovanje je bilo prostorno, — dvoje velikih, lepo opremljenih izb z mnogoštevilnimi posteljami, ki so se vrstile ob steni kakor v bolnišnici. Pet študentov je že prišlo, Lojze je bil šesti in gospa je pričakovala še dveh. Nekateri so stanovali že prejšnje leto, večji so bili in razposajeni. Gospa je položila Lojzetu roko na ramo, tudi pogladila ga je malo po laseh, izpraševala ga je prijazno in se je ljubeznivo smehljala. Zadaj pri oknu so se fantje rvali in smejali — obrnila se je živahno in obraz se ji je čisto izpremenil, osoren je bil in neusmiljen. «Lumpje, ali boste mirni!» — Lojze se je prestrašil njenega obraza, mati ga ni videla.

«Izročim ga vam, prijazni bodite z njim, ker ni hudoben, in glejte nanj!»

Tako se je mati poslovila in Lojze jo je spremljal po dolgih ulicah proti kolodvoru. Kakor da bi se bilo sonce omračilo, kakor da bi bila legla megla na mesto in zakrila vso lepoto, tako težko je bilo obema pri srcu. Mati je držala Lojzeta za roko in hodila sta počasi, nič nista govorila....

Ko se je poslovil Lojze od matere, je hodil po mestu do večera, pohajkoval je od ulic do ulic, ogledaval je hiše in prodajalniške izložbe, kjer je bilo toliko lepih reči, ki jih ni videl še nikoli. V veži je prodajala ženska piškote in bonbone, kupil je piškotov in je jedel. Srečaval je mnogo otrok, ki so bili dili z materami ali v družbi veselih tovarišev in ki so hodili najbrž tudi prišli od daleč kakor on. Minevalo je tisto sladko veselje, ki ga je bilo srce polno, ko se je napravljal od doma in ko se je vozil proti Ljubljani. Sam je bil in bal se je; tudi ljudje povsod, ulice vse križem, brez konca, velike hiše, ki so gledale neprijazno, kakor da bi se hotele zgruditi nanj.

Utrujen je bil, ko se je vrnil domov; izpraševal je in komaj je našel hišo; zdela se mu je čisto drugačna, bolj majhna in bolj umazana, in ne spoznal bi je, ko bi ne videl cerkve podružnice nasproti.

(Nadaljevanje sledi)